แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และ

แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นำสู่

ชีวิต/เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม

สมดุล/มั่นคง/ยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

และ

แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

รัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร

สำหรับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ กรมส่งเสริมการเกษตรได้แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร

ในช่วงเริ่มต้นของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ ได้มีการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการจากงานวิจัยและนโยบาย/ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากเกษตรกร และบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้แบบสอบถาม นอกจากนั้นได้มีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรวบรวมข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร แล้วนำข้อมูลมาใช้ประกอบการยกร่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ รวมทั้งได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อประชาพิจารณ์ร่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ ควบคู่กับการเปิดรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมมิติต่าง ๆ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร และส่งผลให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ มีความสามารถในการแข่งขัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตร

กันยายน ๒๕๖๐

สารบัญ

หน้า

คำนำ ..... **ก**

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ..... **ค**

บทที่ ๑ การประเมินสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร **๑**

๑.๑ การประเมินสภาพแวดล้อม ๑

๑.๒ ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๑๓

๑.๓ ทิศทางการพัฒนาการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี ๑๙

บทที่ ๒ หลักการและทิศทางการส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี **๒๑**

๒.๑ หลักการสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ๒๑

๒.๒ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ ๒๓

๒.๓ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ๒๔

๒.๔ เป้าประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ๒๕

๒.๕ Roadmap การพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี ๒๕

บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร **๓๐**

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๓๑

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ๓๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ๓๗

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร ๓๙

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ ๔๑

บทที่ ๔ แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี **๔๕**

๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัด ระยะ ๕ ปี ๔๕

๔.๒ ประเด็นมุ่งเน้นในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี ๔๖

๔.๓ แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี ๔๙

บทที่ ๕ การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล **๕๖**

บทที่ ๖ นิยามศัพท์ **๕๙**

บรรณานุกรม **๗๐**

ภาคผนวก **๗๑**

- สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ๗๒

บทสรุป
สำหรับผู้บริหาร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยสอดคล้องกับแผนและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงานส่งเสริมการเกษตรในระยะยาว

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปีฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า *"เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีรายได้ที่มั่นคง"* โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ

สำหรับเกษตรกรเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตรจำแนกออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่ม Subsistence Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อการยังชีพ ซึ่งผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก (๒) กลุ่ม Semi – commercial Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตแบบกึ่งพาณิชย์ โดยผลิตเพื่อการจำหน่ายควบคู่กับการบริโภคภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง (๓) กลุ่ม Commercial Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตเชิงพาณิชย์ โดยผลิตเพื่อการจำหน่ายเป็นหลัก

Roadmap การพัฒนาได้แบ่งออกเป็น ๔ ช่วง ๆ ละ ๕ ปี โดยมีประเด็นมุ่งเน้นในแต่ละช่วง ดังนี้

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) : ขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน มุ่งเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงด้านอาหาร และให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ สำหรับเกษตรกรในกลุ่ม Subsistence Farming ส่วนกลุ่ม Semi – commercial Farming จะเน้นให้มีการเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่าย และมีการเชื่อมโยงสู่การผลิตในแปลงใหญ่ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรและพัฒนาให้เป็น Smart Group พัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer เกษตรกรในกลุ่ม

Commercial Farming จะเน้นส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาการผลิตสู่ระบบ Smart Farming และเกษตร ๔.๐ มุ่งเน้นการผลิตเพื่อเข้าสู่ตลาด Premium และตลาดเฉพาะ มีการเชื่อมโยงกับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ และส่งเสริมการซื้อ–ขายผ่านทาง online รวมทั้งเร่งขยายผลการพัฒนา Young Smart Farmer และสนับสนุน/บ่มเพาะ Start up ภาคเกษตร เพื่อเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรในอนาคต

ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙) : ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนสำหรับกลุ่ม Subsistence Farming ส่วนกลุ่ม Semi - commercial Farming จะส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและท่องเที่ยววิถีไทย เชื่อมโยงตลาดชุมชนสู่ตลาดในระดับประเทศ เสริมทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ และขยายผลการพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer สำหรับกลุ่ม Commercial Farming จะส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง การรวมกลุ่มกันผลิตแบบ Cluster ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการทำฟาร์มในรูปแบบใหม่ ๆ มีการเชื่อมโยงตลาดทั้งในและต่างประเทศ และขยายช่องทางการค้าสู่ระบบ Online

ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔) : เกษตรกรในกลุ่ม Subsistence Farming จะมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชน สร้างความภาคภูมิใจและยกย่องให้เกียรติเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นต้นแบบแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ส่วนกลุ่ม Semi - commercial Farming จะส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างเครือข่ายธุรกิจเกษตรให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแข่งขัน มีการเชื่อมโยงตลาดชุมชนกับตลาดในระดับประเทศ และการซื้อขายทาง Online พัฒนายกระดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวไทย และขยายผลการพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer สำหรับกลุ่ม Commercial Farming จะส่งเสริมและให้รักษาระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของตลาด เพิ่มทักษะในด้านการบริหารจัดการธุรกิจ พัฒนาสู่การเป็น Smart Enterprise และส่งเสริมให้ Young Smart Farmer มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตร

ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙) : มุ่งหวังให้เกษตรกรทุกคนเป็น Smart Farmer มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน มีความมั่งคั่ง ภาคภูมิใจในอาชีพ และมีเกียรติศักดิ์ศรีในสังคม รวมทั้งภาคการเกษตรมีความยั่งยืน เป็นเกษตรสมัยใหม่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่ รวมทั้งมีรากฐานที่เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรยังต้องพัฒนาองค์กรและระบบการทำงานเพื่อยกระดับเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง หรือเป็น Smart Office และพัฒนาข้าราชการทุกคนให้เป็น Smart Officer

สำหรับแผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) นั้น จะใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานในช่วงแรก โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและงบประมาณในแต่ละปี รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร และมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ กับแผนในระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

บทที่ ๑

การประเมินสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ได้มีการประเมินสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตรในมิติต่าง ๆ โดยแบ่งประเด็นการประเมินออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทิศทางการพัฒนาการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี สาระสำคัญของแต่ละส่วน มีดังนี้

๑.๑ การประเมินสภาพแวดล้อม

๑.๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

ในการประเมินสถานการณ์และแนวโน้มภายนอก ได้ยึดหลักการ SPELT - En ในการวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาพรวมของสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งด้านโอกาสและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานส่งเสริมการเกษตร หลักการดังกล่าวประกอบด้วย ๖ ประเด็น ได้แก่ สถานการณ์ด้านสังคม (Social : S) สถานการณ์ทางการเมือง (Politics : P) สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ (Economics : E) ด้านกฎหมาย (Legal : L) ด้านเทคโนโลยี (Technology) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment : En) ผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น มีดังนี้

๑) สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม (Social)

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๖๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๑ - ๒๑๐๐) องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าจะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นร้อยละ ๑๓.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่ภายหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ วัยแรงงานจะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ การเพิ่มขึ้นของประชากรจะส่งผลต่อความมั่นคงอาหาร และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยเป็นโอกาสในการขยายการผลิตสินค้าและบริการสำหรับ

ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรประเภทอาหาร และสินค้าเพื่อสุขภาพ ขณะเดียวกันสัดส่วนผู้สูงอายุที่มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน และจะส่งผลต่อการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพและผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นสนใจอาชีพการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่สามารถรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรได้ นอกจากนี้วิถีชีวิตของคนในยุคดิจิทัลที่นิยมซื้อสินค้าทางออนไลน์ ทำให้เกษตรกรมีโอกาสจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคได้โดยตรง

๒) สถานการณ์และแนวโน้มด้านการเมืองและความมั่นคง (Politics)

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการเกษตร เน้นดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสม และใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตร สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นอกจากนี้ยังสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรและการจัดทำโครงการตามความต้องการของชุมชน พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer และพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ที่มีความพร้อมทั้งในแง่องค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ รวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมในรูปแบบประชารัฐ เพื่อพัฒนาภาคการเกษตร และกำหนดให้มีการบูรณาการการทำงานในทุกระดับ และมีกลไกของ Single Command เพื่อบูรณาการการทำงานในระดับพื้นที่ ซึ่งการกำหนดนโยบายด้านการเกษตรต่าง ๆ ของรัฐบาลจะส่งผลดีต่อการขับเคลื่อนภาคเกษตรไทย อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เช่น โครงการและงบประมาณส่วนใหญ่ยังมีลักษณะ Top Down การทำงานไม่ต่อเนื่อง และขาดข้อมูลความต้องการของเกษตรกรเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายให้เหมาะสม

๓) สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ (Economics)

เศรษฐกิจโลกจะยังมีความผันผวนทั้งทางเศรษฐกิจและระบบการเงิน ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทย ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของนโยบายการเงินของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อ ภาคการเงินและภาคธุรกิจของไทย การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย รวมถึงการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC : ASEAN Economic Community) ส่งผลต่อการเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น อีกทั้งก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มสูงขึ้น เช่น มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันเป็นโอกาสในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้สามารถแข่งขันและขยายตลาดสินค้าเกษตรของไทยไปยังต่างประเทศมากขึ้น นอกจากนี้รายได้ของประชากรที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และการขยายตัวของการท่องเที่ยวทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก ส่งผลให้มีการบริโภคอาหารและสินค้าเกษตรมากขึ้นโดยเฉพาะผลไม้ไทยซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยเสี่ยงทางเศรษฐกิจที่ภาคการเกษตรได้รับผลกระทบ เช่น ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวน ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอน ค่าแรงภาคการเกษตรน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าแรงของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ การบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตรยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้ต้นทุนสูงไม่สามารถแข่งขันได้

ภาคการเกษตร จึงต้องปรับตัว และเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร และสร้างความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรเพื่อให้สามารถยกระดับราคาสินค้าเกษตรได้

๔) สถานการณ์ด้านกฎหมาย (Legal)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปภาคการเกษตร และปรับปรุงกฎหมาย ปรับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้กับภาคการเกษตรของไทย ได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีการบูรณาการหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ให้เข้ามาร่วมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ ให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีเศรษฐกิจเข็มแข็ง มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต และสามารถเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป นอกจากนี้ได้มีการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในทุกจังหวัด โดยกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็ยังขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาและวางแผนการผลิตในระยะยาว เพราะที่ดินถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการประกอบอาชีพทางการเกษตร รัฐบาลจึงต้องมีนโยบายช่วยเหลือราษฎรที่ประกอบอาชีพทางเกษตรแต่ขาดแคลนที่ดิน ให้ได้รับจัดสรรที่ดินทำกินในขนาดที่เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม

๕) สถานการณ์และแนวโน้มด้านเทคโนโลยี (Technology)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนาไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ทำให้เกิดยุคอินเตอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) มีรูปแบบการสื่อสารที่เชื่อมโยงการติดต่ออย่างไร้พรมแดน ส่งผลให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรสามารถให้บริการ และติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งผลให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการรูปแบบใหม่ ๆ ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และการขายสินค้าเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าสูง แต่ในภาคการเกษตรของไทยยังขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสู่ชุมชนเกษตรเพื่อช่วยในการจัดทำทะเบียนเกษตรกรรายแปลง การทำระบบจัดการและแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตร การบริหารจัดการพื้นที่เพาะปลูกและฟาร์ม การวางแผนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน การทำการตลาดออนไลน์ และการตรวจสอบย้อนกลับของผลิตภัณฑ์เกษตร (Food Traceability) นอกจากนี้ยังช่วยเกษตรกรในการพัฒนาสู่ระบบ Smart Farming มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องจักรกลการเกษตรที่สามารถทดแทนแรงงานในภาคการเกษตร อีกทั้งมีการนำเทคโนโลยีชีวภาพมาช่วยพัฒนาการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร เช่น การพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ ๆ ให้สามารถทนแล้งและทนเค็มได้ และการขยายพันธุ์จุลินทรีย์ในการทำปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีจะมีส่วนสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาให้เกษตรกรในอนาคตเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะและแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งรูปแบบและวิธีการทำงานส่งเสริมการเกษตรจะต้อง

มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทิศทางดังกล่าว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางขับเคลื่อนภาคการเกษตรยุคไทยแลนด์ ๔.๐

๖) สถานการณ์และแนวโน้มด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

ทิศทางการพัฒนาในระดับโลกมีแนวโน้มที่จะปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมายและ ๑๖๘ เป้าประสงค์ ซึ่งได้เชื่อมโยงการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน และสนับสนุนการสร้างความมั่นคงทางอาหารและส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยต้องกำหนดเป้าหมายและทิศทางของนโยบายในทุกระดับและทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก และนำพาประเทศไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ท้าทายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรง และการระบาดของศัตรูพืชสร้างความเสียหายต่อการเพาะปลูก จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงมีการทำข้อตกลงในการดำเนินการมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ทั้งภาคอุตสาหกรรม การบริการ และภาคครัวเรือน สำหรับการผลิตทางการเกษตรของไทยระบบชลประทานยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ยังอาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร ทำให้ผลิตภาพการผลิตในภาคการเกษตรต่ำ และอาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารโลก สำหรับปัจจัยด้านบวกที่เป็นโอกาสในการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Product) มีการผลิตโดยยึดหลัก Zero-Waste รวมทั้งมีการสนับสนุนให้ใช้พลังงานหมุนเวียน พลังงานทดแทน และพลังงานชีวภาพเพิ่มมากขึ้น

๑.๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

ในการประเมินสถานการณ์และแนวโน้มภายใน ได้ใช้เครื่องมือ McKinsey ๗-S ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ๗ ประเด็น ได้แก่ กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) ประเด็นเชิงโครงสร้าง (Structure) ประเด็นด้านบุคลากร (Staff) ประเด็นด้านระบบงาน (System) ประเด็นด้านทักษะ (Skills) ประเด็นด้านลักษณะการทำงาน (Style) และประเด็นค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร (Shared Value) ผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น มีดังนี้

๑) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)

กรมส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วน และมีภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน สำหรับการจัดทำโครงการและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่

การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลาและกิจกรรมที่จะดำเนินการ การบริหารงบประมาณ และแผนงานโครงการส่วนใหญ่คำนึงถึงเป้าหมายในระดับผลผลิต (Output) แต่ไม่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) และนอกจากนี้การกำหนดตัวชี้วัดส่วนใหญ่มุ่งเน้นเชิงปริมาณ และไม่สะท้อนผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพ ส่วนการติดตามและประเมินผลนโยบายและโครงการสำคัญยังไม่ชัดเจนและไม่เป็นรูปธรรม ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนางานได้ และยังขาดการบูรณาการการทำงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร การบริหารงานยังเป็นแบบตั้งรับมากกว่าการดำเนินการเชิงรุก ยังไม่ใช้แผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนและนำองค์กรอย่างแท้จริง อีกทั้งการสื่อสารทำความเข้าใจในนโยบายสำคัญไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามผู้บริหารมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงานทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านบวกที่สำคัญอีกประการ คือ มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชในเขตที่เหมาะสมตามหลัก Zoning และมีผลงานส่งเสริมการเกษตรที่ดีเด่นและเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรและหน่วยงานอื่น ๆ ได้

๒) โครงสร้าง (Structure)

โครงสร้างของกรมส่งเสริมการเกษตรเอื้ออำนวยต่อการทำงานเชิงบูรณาการ มีการวางโครงสร้างหน่วยงานในทุกระดับ ทำให้สามารถให้บริการเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง และสามารถให้ความร่วมมือกับภาคีได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขอบเขตภารกิจที่กว้างและครอบคลุมหลายมิติ รวมทั้งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมากทำให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมาก ประกอบกับได้รับการมอบหมายงานนอกภารกิจเพิ่มเติม จึงส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก นอกจากนี้การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

๓) บุคลากร (Staff)

บุคลากรมีความพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ยอมรับ และมีการปรับแนวคิดในการทำงาน รวมทั้งมีความสามารถ เสียสละ เข้าถึง และเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร แต่ในภาพรวมของกรมส่งเสริมการเกษตร การวางแผน และการสร้างบุคลากรเพื่อทดแทนบุคลากรที่จะเกษียณอายุจำนวนมากในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าทำได้ล่าช้า และบุคลากรยังมีการโอนย้ายไปหน่วยงานอื่นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอมีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับ นอกจากนี้การวางตัวบุคลากรในการทำงานบางส่วนและการมอบหมายงานไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน

๔) ระบบงาน (System)

กรมส่งเสริมการเกษตรมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับระบบการทำงาน มีระบบการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน และมีการปรับปรุงข้อมูลเป็นประจำ มีการรายงานข้อมูล/สถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่รวดเร็ว ซึ่งช่วยในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาสำหรับผู้บริหาร มีการบูรณาการในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างภายในและหน่วยงานเครือข่าย การบูรณาการการทำงานในระดับพื้นที่ และมีศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรเพื่อเป็น

แหล่งเรียนรู้และพัฒนาเกษตรกรในชุมชน สำหรับการทำงาน มีขั้นตอนการทำงานที่มากเกินไป และไม่สามารถข้ามขั้นตอนได้ รวมทั้งกฎระเบียบที่กำกับการปฏิบัติงานบางส่วนยังล้าสมัย ขั้นตอนการทำงานมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า อีกทั้งงบประมาณไม่เพียงพอ และการจัดสรรงบประมาณล่าช้าโดยเฉพาะค่าสาธารณูปโภค

๕) ทักษะ (Skills)

บุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทำงานใกล้ชิดกับเกษตรกร มีทักษะในการแก้ไขปัญหา มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนาให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ แต่บุคลากรยังขาดการพัฒนาทักษะและความรู้เฉพาะด้าน ขาดความเข้าใจในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ไม่มีการใช้แผนเป็นกรอบในการดำเนินงาน และขาดการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมการทำการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) นอกจากนี้บุคลากรบางส่วนโดยเฉพาะในระดับภูมิภาคยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ

๖) ลักษณะการทำงาน (Style)

สิ่งที่เป็นจุดเด่นในการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตร คือ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร มีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี แต่การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อย่างเร่งด่วนภายใต้เวลาที่จำกัดในบางครั้งทำให้ผลงานไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้ การมอบหมายงานบางส่วน ไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

๗) ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร (Shared Value)

บุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรมีการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกันในการทำงาน มีความรัก ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนี้ยังใส่ใจในการค้นหานวัตกรรม และความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะนักส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามค่านิยมในการทำงานของเจ้าหน้าที่บางส่วนยังเคยชินต่อการรอรับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา การทำงานยังยึดติดรูปแบบและขาดความริเริ่มในการพัฒนางาน

จากผลการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มภายนอกโดยใช้หลักการ SPELT - En และการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มภายใน โดยใช้ McKinsey ๗-S ตามที่กล่าวมาข้างต้น ได้นำมาสรุปให้กระชับ ชัดเจน และจำแนกเป็นด้านบวกและด้านลบ ตามหลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

ตาราง การประเมินสถานการณ์และแนวโน้มภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร

โอกาส (Opportunity : O)	อุปสรรค (Threat : T)
ด้านสังคม (Social : S)	
• เกษตรกรรุ่นใหม่มีศักยภาพ และสามารถรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตร • การเข้าสู่สังคมสูงอายุส่งผลต่อทั้งเศรษฐกิจ รูปแบบ การดำเนินชีวิต และการบริโภค เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการทางการเกษตรสำหรับผู้สูงอายุ • วิถีชีวิตของคนในยุคดิจิทัล เป็นโอกาสในการขายสินค้าทางออนไลน์ ทำให้เกษตรกรเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง • ประชากรโลกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการบริโภคอาหารเพิ่มขึ้น • แนวโน้มผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ ทำให้มีความต้องการบริโภคสินค้าปลอดภัย มีคุณภาพ และสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น • เกษตรกรมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ • คนรุ่นใหม่และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นสนใจอาชีพการเกษตรมากขึ้น	• การรวมกลุ่มของเกษตรกรและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งยังมีน้อย และขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ • ขนาดการถือครองที่ดินต่อครัวเรือนมีแนวโน้มลดลงจากการแยกครัวเรือน • แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง • การเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุในภาคเกษตรจะส่งผลต่อการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ • เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร เงินทุน

โอกาส (Opportunity : O)	อุปสรรค (Threat : T)
ด้านการเมือง (Politics : P)	
• รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐเพื่อพัฒนาภาคการเกษตร • แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตร การค้นคว้าวิจัย การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน • นโยบายของประเทศ เน้นดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ ที่เหมาะสม และใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตร • นโยบายกระทรวงเกษตรฯ กำหนดให้บูรณาการการทำงานในทุกระดับ และมีกลไกของ Single Command เพื่อบูรณาการการทำงานในระดับพื้นที่ • นโยบายการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ด้านสุขภาพ (Medical Hub) จะทำให้เกิดการพัฒนา การผลิตสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ และบริการที่เกี่ยวข้อง • นโยบายให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer เพื่อทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ • นโยบายของประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนา โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ • รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรและการจัดทำโครงการตามความต้องการของชุมชน	• การบริหารและการจัดทำโครงการงบประมาณเป็นแบบ Top Down ทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ • นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง • ขาดข้อมูลความต้องการของเกษตรกรเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายให้เหมาะสม

โอกาส (Opportunity : O)	อุปสรรค (Threat : T)
ด้านเศรษฐกิจ (Economics : E)	
● รายได้ของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลให้การบริโภคเพิ่มขึ้น ● การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC : ASEAN Economic Community) เป็นโอกาสในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานและการขยายตลาดสินค้าเกษตรของไทย ● เครื่องจักรกลทางการเกษตรมีราคาลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ● ตลาดต่างประเทศมีความต้องการบริโภคผลไม้ไทยมากขึ้น เช่น จีน ญี่ปุ่น ● การขยายตัวของการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก ส่งผลให้มีการบริโภคอาหารและสินค้าเกษตรมากขึ้น	● ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวน ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอน ● เกษตรกรได้รับผลตอบแทนต่ำ เนื่องจากส่วนใหญ่ขายผลผลิตขั้นต้น ● การเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ● มีมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มสูงขึ้น เช่น มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช เป็นต้น ● ค่าแรงภาคการเกษตรน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าแรงของภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ● การบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร ยังขาดประสิทธิภาพ และทำให้ต้นทุนสูงไม่สามารถแข่งขันได้
ด้านกฎหมาย (Legal : L)	
● มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ● มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในทุกจังหวัด กำหนดให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการต่าง ๆ อย่างชัดเจน รวมทั้งเพื่อเกษตรกรรม	● เกษตรกรขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาและวางแผนการผลิตในระยะยาว

โอกาส (Opportunity : O)	อุปสรรค (Threat : T)
ด้านเทคโนโลยี (Technology : T)	
● มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร ● เจ้าหน้าที่และเกษตรกรเข้าถึงองค์ความรู้ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ● เจ้าหน้าที่สามารถให้บริการและติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร ที่เอื้อต่อการทำการเกษตรแบบ Smart Farming รวมถึงการตลาดออนไลน์ ● มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องจักรกลการเกษตร ที่สามารถทดแทนแรงงานในภาคการเกษตร	● ขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment : En)	
● เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สนับสนุนการสร้างความมั่นคงทางอาหารและส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน ● สภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม และความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งผลให้เพาะปลูกสินค้าเกษตรได้หลายชนิด ● กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสีเขียว ทำให้เกิดการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการผลิตโดยยึดหลัก Zero-Waste	● การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรง และการระบาดของศัตรูพืช สร้างความเสียหายต่อการเพาะปลูก ● พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ยังอาศัยน้ำฝน ระบบชลประทานยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

ตาราง การประเมินสถานการณ์และแนวโน้มภายในที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร

จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	
• ผู้บริหารมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงาน ทั้งในส่วนกลางและในระดับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ • มีผลงานส่งเสริมการเกษตรที่ดีเด่นและเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรและหน่วยงานอื่น ๆ • มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชในเขตที่เหมาะสมตามหลัก Zoning • มีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วน และมีภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน • การจัดทำโครงการและงบประมาณสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร • กรมส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	• การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลาและกิจกรรมที่จะดำเนินการ • การบริหารงบประมาณและแผนงานโครงการส่วนใหญ่คำนึงถึงเป้าหมายในระดับผลผลิต (Output) แต่ไม่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) • การบริหารงานยังเป็นแบบตั้งรับมากกว่าการดำเนินการเชิงรุก และยังไม่ใช้แผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนและนำองค์กรอย่างแท้จริง • การสื่อสารทำความเข้าใจในนโยบายสำคัญไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร • การกำหนดตัวชี้วัดส่วนใหญ่มุ่งเน้นเชิงปริมาณและไม่สะท้อนผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพ • การติดตามและประเมินผลนโยบายและโครงการสำคัญยังไม่ชัดเจนและไม่เป็นรูปธรรม ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนางานได้ • การบูรณาการงานร่วมกันภายในกรมส่งเสริมการเกษตร ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ
ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร (Shared Value)	
• นักส่งเสริมรุ่นใหม่มีการใส่ใจในการค้นหานวัตกรรม ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน • การทำงานในพื้นที่เน้นการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน	• ค่านิยมในการทำงานของเจ้าหน้าที่บางส่วนยังเคยชินต่อการรอรับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา การทำงานยึดติดรูปแบบ และขาดความริเริ่มในการพัฒนางาน

จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
โครงสร้าง (Structure)	
● มีโครงสร้างการทำงานที่ครอบคลุมทุกระดับ โดยเฉพาะระดับตำบล ซึ่งใกล้ชิดเกษตรกรมากที่สุด	● เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมายงานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ● การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวย ความสะดวกในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ และไม่ทันสมัย
ทักษะ (Skills)	
● บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ กระจายอยู่ในพื้นที่ ทำงานใกล้ชิดกับเกษตรกร มีทักษะในการแก้ไขปัญหา สามารถพัฒนาให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้	● ยังขาดการรวบรวมองค์ความรู้ และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการส่งเสริมการทำการเกษตรแบบ Smart Farming ● บุคลากรขาดการพัฒนาทักษะและความรู้วิชาการเฉพาะด้าน ● เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และไม่มีการใช้แผนเป็นกรอบในการดำเนินงาน ● บุคลากรบางส่วนโดยเฉพาะในระดับภูมิภาคไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ
บุคลากร (Staff)	
● บุคลากรมีความพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ยอมรับ และมีการปรับแนวคิดในการทำงาน ● บุคลากรมีความสามารถ เสียสละ เข้าถึง และเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร	● มีบุคลากรใกล้จะเกษียณเป็นจำนวนมาก แต่การสร้างบุคลากรทดแทนทำได้ล่าช้า ● บุคลากรมีการโอนย้ายไปหน่วยงานอื่นจำนวนมาก

จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
ระบบงาน (System)	
• มีเครือข่ายการทำงานครอบคลุมในทุกพื้นที่ • มีการรายงานข้อมูล/สถานการณ์ต่าง ๆ ผ่าน Social Media ช่วยให้สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว • มีข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก • มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์รองรับการสื่อสารและการประชุมผ่านระบบ Video Conference • มีศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาเกษตรกรในชุมชน	• งบประมาณไม่เพียงพอและการจัดสรรงบประมาณล่าช้า โดยเฉพาะค่าสาธารณูปโภค • กฎระเบียบบางส่วนยังล้าสมัย มีขั้นตอนยุ่งยาก ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า
ลักษณะการทำงาน (Style)	
• บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	• การมอบหมายงานบางส่วนไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของบุคลากร • การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเร่งด่วนภายใต้เวลาที่จำกัด ทำให้ผลงานไม่มีคุณภาพ

๑.๒ ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) กรมส่งเสริมการเกษตรได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้แทนเกษตรกร จำนวน ๕๖๕ คน และข้าราชการรุ่นใหม่ จำนวน ๑๐๓ คน รวมทั้ง สอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารส่งเสริมการเกษตร (นสก.) รุ่นที่ ๙ และ ๑๐ ประจำปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐๐ คน เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมทีเค พาแลซ แอนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร และโรงแรมเอบีน่าเฮ้าส์ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ ได้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรวบรวมข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมารวย การ์เด้น กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เกษตรกร ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๘๐ คน และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรวบรวมข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ได้ ดังนี้

๑.๒.๑ เกษตรกร

๑) ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ในปัจจุบันเกษตรกรจำนวนมากมีฐานะยากจน ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ขาดความมั่นคงในอาชีพ เกินครึ่งหนึ่งที่มีหนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตร การเข้าสู่อาชีพการเกษตรของคนรุ่นใหม่มีจำนวนน้อยลง ทำให้แรงงานในภาคเกษตรขาดแคลน ซึ่งมีสาเหตุมาจากทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่มองว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นงานที่หนัก ต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ราคาสินค้าไม่มีความแน่นอน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็งทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและผู้ประกอบการ และในส่วนขององค์กรเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ฯลฯ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเกื้อหนุนอาชีพของเกษตรกรได้เท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงกับการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเสียเปรียบในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการเอกชนรายใหญ่เพราะขาดความรู้และทักษะในด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี รวมทั้งการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ดังนั้น ควรสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพเกษตรกรรมมากยิ่งขึ้น สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่อาชีพเกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรมองเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจต่ออาชีพ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรให้เป็นศูนย์กลางการบริการและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร เช่น การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการ การประกอบการและการตลาด เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ และต่อยอดให้เกษตรกรก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการได้ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่และส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และในส่วนขององค์กรเกษตรกร ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจการเองได้ในระยะยาว และจัดการเจรจาทางการค้าให้กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อยพบกับคู่ค้า เป็นการขยายและยกระดับของตลาดจากตลาดชุมชนสู่ตลาดที่มีมาตรฐานและมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกร

๒) ด้านสินค้าเกษตร

เกษตรกรยังขาดการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดรูปแบบและวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรให้มีความหลากหลายและเหมาะสม ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยการผลิตและการขนส่งมีการปรับตัวสูงขึ้นตามราคาพลังงาน ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานและตรงตามความต้องการของตลาด ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง เช่น เกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคการเกษตร พัฒนาตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

สินค้าที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งต้องส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก และสนับสนุนให้มีการใช้สารชีวภัณฑ์มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิต สร้างความปลอดภัยให้แก่เกษตรกรและผู้บริโภค และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้งานวิจัยที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ภัยแล้ง อุทกภัย โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตร ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการวางแผนการเพาะปลูก ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับสถานการณ์น้ำ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลิตตามระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิต จัดหา และใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้อง รวมทั้งบริหารจัดการศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านฐานข้อมูลและองค์ความรู้

เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและจำเป็น ขาดข้อมูลด้านการตลาดเพื่อการตัดสินใจในการทำเกษตร และฐานข้อมูลด้านการเกษตรยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติของภาคการเกษตร ดังนั้น จึงต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการเกษตรให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ เกษตรกรขาดการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมการผลิตพืชมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้น จึงควรสนับสนุนการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร พัฒนาตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้มีความหลากหลาย เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๔) ด้านการบริหารจัดการ

การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ มีความซ้ำซ้อนกัน และไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และส่วนใหญ่เป็นโครงการระยะสั้น ขาดความต่อเนื่อง และเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนยังขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ดังนั้น ควรมีการพัฒนาศักยภาพและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ของบุคลากรให้พร้อมเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ เน้นการประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ ภาคเอกชน

ภาพรวมสินค้าเกษตรของประเทศไทยยังมีปัญหา การผลิตสินค้าหลายชนิดมีคุณภาพต่ำ แนวคิดเกษตร ๔.๐ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภาคการเกษตรในอนาคตอาจจะมีการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ร่มมากขึ้น ผู้บริโภคต้องการสินค้าที่มีความปลอดภัยและมีคุณภาพสูง เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในภาคการเกษตรมากขึ้น ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าควรต้องทบทวนว่ามีบทบาทหน้าที่อะไร ต้องมีทิศทางชัดเจน ควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับพันธมิตรในภาคส่วนต่าง ๆ ได้ พัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรให้เป็น Smart Officer มีความรู้ความสามารถ ทำงานได้จริง และควรมีการปรับตัวไปพร้อม ๆ กับภาคเอกชน ให้เอกชนเข้ามาร่วมมือกับภาครัฐเพื่อให้ได้สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ โดยภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชนในด้านเงินทุนการทำวิจัย การผลิตสินค้าเกษตร และการตลาด ทำงานโดยยึดหลักการ “เกษตรกรและชุมชนลงมือทำ เอกชนขับเคลื่อน ภาครัฐสนับสนุน” โดยใช้นโยบายประชารัฐดึงเอกชนเข้ามาร่วมส่งเสริมเกษตรกร

ในอนาคตกรมส่งเสริมการเกษตรต้องมีบทบาทเป็นกรมธุรกิจการเกษตรที่ดูแลทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง นักส่งเสริมการเกษตรต้องปรับแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรให้เป็นเรื่องการจัดการธุรกิจเกษตร ต้องมองเรื่องอุปสงค์ (Demand) เพื่อนำไปปรับปรุงการผลิตให้รองรับตามความต้องการของตลาด ส่งเสริมการผลิตโดยใช้ตลาดนำ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยพิจารณาเทคโนโลยีที่ใช้ให้เหมาะสมกับการผลิต ดูแลเครื่องมือทางการเกษตรเพื่อขับเคลื่อนเกษตรแปลงใหญ่ เน้นการบูรณาการในการทำงานกับทุกภาคส่วน และต้องส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องก้าวทันตามกระแสต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในส่วนของเกษตรกรนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม พัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ให้ผลิตสินค้าเกษตรให้ได้ตามมาตรฐาน และมีการจัดอบรมความรู้ให้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจการเกษตร

๑.๒.๓ หน่วยงานภาครัฐ

ปัญหาของเกษตรกรในปัจจุบันคือ คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตรจำนวนน้อยลง เนื่องจากภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของอาชีพเกษตรกรรมในสายตาคนรุ่นใหม่ ส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร อีกทั้งเกษตรกรยังขาดความรู้ด้านการตลาด การบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี และขาดการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือภาคอุตสาหกรรม ขาดตลาดรองรับผลผลิต และสินค้าเกษตรยังไม่ได้มาตรฐาน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ถูกต้องได้ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นการจัดทำมาจากส่วนกลาง ขาดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง นโยบายขาดความต่อเนื่อง และขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง อีกทั้งกรมส่งเสริมการเกษตรมีปริมาณงานค่อนข้างมากแต่จำนวนคนจำกัด ขาดการวางแผนกำลังคน

ทำให้เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในพื้นที่ต้องทำงานหนัก และโครงสร้างองค์กรขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานในทุกระดับ

ดังนั้นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ ควรมีกระบวนการจัดทำที่ครอบคลุมทุกมิติ โดยในการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความสำคัญตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง อย่างบูรณาการทั้งระบบ มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรทำให้เกษตรกร “มีกินและมีเกียรติ” และตอบสนองความต้องการในเชิงพื้นที่ ต้องรู้ว่าจะผลิตอะไร ปริมาณเท่าไหร่ ผลิตอย่างไรให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน และตรงตามความต้องการของตลาด เน้นการผลิตสินค้าเพื่อขายในตลาดบน เน้นการทำน้อยได้มาก สนับสนุนความหลากหลายของการทำการเกษตร ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นฐานการส่งออกสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัย เกษตรสุขภาพ เกษตรอินทรีย์ และสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านเป็นฐานวัตถุดิบให้ไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดการแย่งชิงตลาดกับประเทศเพื่อนบ้าน

ในการทำงานจะต้องบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในทุกระดับ และกรมส่งเสริมการเกษตรควรต้องปรับเปลี่ยนให้รู้เท่าทันบริบทต่าง ๆ ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป นำวิทยาการใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำงาน เช่น การใช้ Line เพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว มีการใช้ Google Map ในการสำรวจพื้นที่ทางการเกษตร และการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้แก่เกษตรกรทางออนไลน์ เป็นต้น มีการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร และการจัดทำฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมทั้งแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นการช่วยในเรื่องการบริหารจัดการสินค้าเกษตรล้นตลาดและแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรราคาตกต่ำ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง มีองค์ความรู้ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถให้คำแนะนำปรึกษาในการทำการเกษตรทุกรูปแบบตามความต้องการของเกษตรกร เสมือนเป็นเพื่อนคู่คิดกับเกษตรกร

๑.๒.๔ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร

๑) ด้านเกษตรกร

ในอนาคตเกษตรกรไทยจะเป็นคนรุ่นใหม่ อายุน้อย มีความรู้มาก ศึกษาหาความรู้ได้เองจาก IT เป็น Smart Farmer มีการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในการผลิตอย่างมีเหตุผล เป็นเกษตรกรที่สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการไร่นาของตนเองได้ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนอื่นได้ ลดการพึ่งพาภาครัฐ สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของผู้บริโภค ไม่ผลิตตามกระแส เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ โดยเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ขาย ติดต่อกับผู้บริโภคโดยตรง เป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ วางแผนการผลิต บริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเชื่อมโยงเครือข่าย มีแนวคิดก้าวหน้า รักในอาชีพการเกษตร มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ สามารถตัดสินใจในการผลิต สามารถพัฒนารูปแบบการผลิตให้เหมาะสมกับตนเองและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งมีสวัสดิการที่ดี ได้รับการยกย่องและให้เกียรติ

๒) ด้านการผลิต

การผลิตทางการเกษตรของไทยในอนาคตจะใช้พื้นที่การผลิตน้อยแต่สามารถสร้างรายได้สูง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตได้ เป็นการผลิตที่ตอบสนองผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) จะมีการนำเครื่องจักรกลทางการเกษตรและหุ่นยนต์มาใช้มากขึ้น มีการนำหลัก Zoning มาใช้ประโยชน์ นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง มีการทำการเกษตรแบบแม่นยำสูง (Precision Farming) เป็นระบบอัตโนมัติ สามารถวิเคราะห์ดิน และธาตุอาหารให้เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุพืช เกษตรกรไม่อยู่ที่ฟาร์มก็สามารถทำงานได้ และจะมีการทำการเกษตร/ฟาร์มรูปแบบใหม่ ๆ มากขึ้น ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว จะมีการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ และทำการเกษตรทางเลือก นอกจากนี้การผลิตจะไม่ใช่การนำวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นต้นออกจำหน่าย แต่เป็นสินค้าที่พร้อมบริโภค

๓) ด้านการตลาด

ในอนาคตการขายสินค้าเกษตรจะผ่านช่องทางตลาดออนไลน์มากขึ้น และสามารถสร้างความเชื่อมโยงการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การสร้างตลาดเพื่อเป็นสถานที่วางขายจะลดความสำคัญลง เกษตรกร มีตราสินค้าเป็นของตัวเอง โดยขายผลผลิตไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรสามารถกำหนดราคา ตามความเหมาะสมเองได้ สามารถเชื่อมโยงระบบการตลาดได้ด้วยตนเอง มีการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าและการขายที่ส่งตรงถึงบ้านมากขึ้นรวมทั้งจะมีผลิตภัณฑ์การเกษตรใหม่ ๆ เกิดขึ้นจำนวนมาก

๔) ด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart Officer เป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่ยึดติดวิธีการทำงานแบบเดิมและไม่คอรัปชั่น เป็นนักบริหารจัดการ นักการตลาด และนักกลยุทธ์ เข้าใจนโยบาย รอบรู้ในงาน เป็นผู้อำนวยความสะดวกในงานส่งเสริมการเกษตร มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับงานส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้สื่อสารระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต กับผู้บริโภค มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รู้ทันเหตุการณ์ มีการฝึกอบรมผ่านโทรศัพท์มือถือ มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้เกษตรกรอยากประกอบอาชีพทางการเกษตร สามารถให้คำแนะนำปรึกษาเกษตรกรได้อย่างมืออาชีพและเป็นที่พึ่งของเกษตรกร มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้นำ มีความสุขในการทำงาน และมีความก้าวหน้าในอาชีพ ดำรงชีวิตและทำงานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นที่ยกย่องนับถือของประชาชนและหน่วยงานราชการอื่น

๕) ด้านวิธีการทำงานและบทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตร

การทำงานส่งเสริมการเกษตรในอนาคตจะดำเนินการผ่าน ICT มากขึ้น และการเข้าพื้นที่ไปพบปะเกษตรกรจะลดลง เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลา มีการประชุมผ่านระบบอินเตอร์เน็ตเป็นหลัก งานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจจะมีความสำคัญมากขึ้น ในขณะที่บทบาท

ในการส่งเสริมการเกษตรอาจจะลดลงเนื่องจากเกษตรกรสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายการทำงานที่ควรมุ่งเน้นคือ Young Smart Farmer

กรมส่งเสริมการเกษตรต้องปรับบทบาทการทำงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ทิศทาง และเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเกิดความยั่งยืน ให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่ทำตามนโยบายและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องสามารถวางแผนงานต่อเนื่องได้ เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมและการจัดทำแผนงานโครงการตามความต้องการของพื้นที่ (Bottom Up) รับฟังพื้นที่มากขึ้น ให้เจ้าหน้าที่ระดับล่างมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการเพื่อให้ได้โครงการที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้นโยบายควรมีความต่อเนื่องเพื่อให้การพัฒนาเกิดผลสำเร็จ ควรลดภาระงานที่ไม่ใช่ภารกิจหลัก โดยเฉพาะการขึ้นทะเบียนเกษตรกรซึ่งใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมาก ควรมี Application ให้เกษตรกรบันทึกข้อมูลการขึ้นทะเบียนด้วยตนเองโดยมีกฎหมายรองรับ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และบทลงโทษ รวมทั้งมีการแยกภารกิจการขึ้นทะเบียนและงานบริหารต่าง ๆ ออกจากงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีเวลาในการทำงานส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น

สำหรับสำนักงานควรพัฒนาให้เป็น Smart Office ลดการใช้เอกสาร มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน มีฐานข้อมูลสนับสนุนการทำงานที่สามารถเข้าถึงได้โดยเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานควรบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพร้อมกับการพัฒนางาน สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่และพัฒนาเจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ให้เป็นกำลังสำคัญในอนาคต

๑.๓ ทิศทางการพัฒนาการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์

"เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน"

เป้าประสงค์ คือ เกษตรกรหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (รายได้ประชาชาติต่อหัวมากกว่า ๑๓,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ๓๙๐,๐๐๐ บาท/คน ในปี ๒๕๗๙) โดย

๑) เกษตรกรมีความสามารถในอาชีพของตนเอง (Smart Farmer)

๒) สถาบันเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Smart Agricultural Group)

๓) สินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (Smart Agricultural Product)

๔) พื้นที่เกษตรและภาคการเกษตรมีศักยภาพ (Smart Area / Agriculture)

ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ และมีแนวทางการพัฒนาภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๑) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise

๒) เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม

๓) บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรโดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร

๑) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า

๒) ส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๑) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ ๔.๐

๒) บริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร

๓) พัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๑) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑) พัฒนาบุคลากรเป็น Smart Office และ Smart Researcher

๒) เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

บทที่ ๒

หลักการและทิศทาง การส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี

ในบทนี้ ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และ Roadmap การพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี รวมทั้งความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒.๑ หลักการสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีหลักการสำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร โดยพัฒนาและปรับกระบวนทัศน์ของเกษตรกรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน โดยดำเนินการในโครงการส่งเสริมการเกษตรทุกโครงการ และในทุกพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาคการเกษตร

๒.๑.๒ ยึด “เกษตรกรเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และพื้นที่เป็นเป้าหมายการปฏิบัติงาน” โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับเกษตรกรเป็นหลัก มีการกำหนดพื้นที่ดำเนินการที่ชัดเจน มองภาพ "พื้นที่-คน-สินค้า" เข้าด้วยกัน ดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยมองให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

๒.๑.๓ ยึด “หลักการส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพของเกษตรกรและลักษณะการทำฟาร์ม” ได้แก่ กลุ่ม Subsistence Farming กลุ่ม Semi - commercial Farming และกลุ่ม Commercial Farming

๒.๑.๔ ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี” และ “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตรในแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรระยะ ๒๐ ปี ดังนี้ “เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีรายได้ที่มั่นคง”

๒.๑.๕ ยึด “เป้าหมายภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)” มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปีแรก และ ๒๐ ปี รวมทั้งเป้าหมายในระดับย่อยลงมา

๒.๑.๖ ยึด “Smart” เป็นแนวคิดหลักในการขับเคลื่อนแผนฯ โดยให้ความสำคัญกับ 5 Smarts ดังนี้

๑) Smart Farmer/Young Smart Farmer
๒) Smart Group
๓) Smart Product
๔) Smart Officer
๕) Smart Office

๒.๒ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

วิสัยทัศน์ : ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยุทธศาสตร์ความมั่นคง

๒. ยุทธศาสตร์การสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน

๔. ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและ ความเท่าเทียมกันทางสังคม

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒. ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุง โภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

๒. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๓. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔. ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๕. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศ สู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

๖. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

๘. ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

๙. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

๑๐. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

วิสัยทัศน์ : เกษตรกรมั่นคง ภาคเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากร การเกษตรยั่งยืน

๑. ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตและ ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร

๓. ยุทธศาสตร์การเพิ่มความ สามารถในการแข่งขัน ภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม

๔. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ทรัพยากรการเกษตร และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนา ระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ๒๐ ปี

วิสัยทัศน์ : เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรม และมีรายได้ที่มั่นคง

๑. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความ มั่นคงในอาชีพของเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร *(สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ ยุทธฯ ๓,๔)*

๒. ยุทธศาสตร์การส่งเสริม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับ สู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม *(สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ ยุทธฯ ๓)*

๓. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ที่สอดคล้อง กับ ความต้องการของตลาด *(สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ ยุทธฯ ๓,๔)*

๔. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการผลิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร *(สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ ยุทธฯ ๓,๔)*

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ องค์กรและใช้นวัตกรรม ในการ บริหารจัดการ *(สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ ยุทธฯ ๖)*

๒.๓ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

วิสัยทัศน์

"เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีรายได้ที่มั่นคง"

พันธกิจ

๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด

๓) ให้บริการทางการเกษตรและผลิตปัจจัยทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนและจำหน่ายแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๒ ให้กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนา กำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร

๔) ฝึกอาชีพ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้บริการทางการเกษตร

๕) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร

๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๔ เป้าประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

เป้าประสงค์

๑) เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง มีรายได้และอาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๒) สินค้าเกษตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถแข่งขันได้

๓) มีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

๑) องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๘๐

๒) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๓) รายได้เฉลี่ยของเกษตรกร ๓๙๐,๐๐๐ บาท/คน

๔) เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

๒) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร

๓) รายได้ต่อหัวของเกษตรกร (บาท/คน)

๔) ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปประยุกต์ใช้

๒.๕ Roadmap การพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี

ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนด Roadmap การพัฒนาและประเด็นมุ่งเน้นในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็น ๔ ช่วง ๆ ละ ๕ ปี รวมทั้งได้จำแนกเกษตรกรเป้าหมายออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่ม Subsistence Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก (๒) กลุ่ม Semi -commercial Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อการจำหน่าย ควบคู่กับการบริโภคภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง (๓) กลุ่ม Commercial Farming คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อการจำหน่ายเป็นหลัก ประเด็นมุ่งเน้นในการพัฒนาแต่ละช่วง สำหรับเกษตรกรแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กลุ่ม Subsistence Farming : สนับสนุนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีการจำหน่ายผลผลิตในตลาดชุมชน ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและปลูกฝังให้เป็นแนวคิดพื้นฐานของการผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมการใช้พันธุ์พื้นถิ่น การฟื้นฟูและอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนเกษตร และการสร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภคที่เกื้อกูลกัน จุดมุ่งเน้นที่สำคัญคือการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงด้านอาหารแก่ครัวเรือนและชุมชน และเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้

กลุ่ม Semi - commercial Farming : พัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่ายให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรของชุมชน และมีการเชื่อมโยงสู่การผลิตในแปลงใหญ่ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการผลิตในเขตที่เหมาะสมตามหลัก Zoning by Agri - Map สร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม พัฒนาตลาดเกษตรกรให้เป็นแหล่งรองรับสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ สนับสนุนการพัฒนาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ สร้างภาพลักษณ์ของสินค้าเกษตรไทย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร นอกจากนี้ต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย และพัฒนาให้เป็น Smart Group รวมทั้งพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อขยายผลการพัฒนาสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer และสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ

กลุ่ม Commercial Farming : ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทั้งมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานอื่น ๆ ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยึดหลัก Zero - Waste และ Green Economy ในกระบวนการผลิต พัฒนาศักยภาพการผลิตสู่ระบบ Smart Farming และเกษตร ๔.๐ มุ่งเน้นการผลิตเพื่อเข้าสู่ตลาด Premium ตลาดเฉพาะ (Niche Market) มีการเชื่อมโยงกับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการซื้อ-ขายผ่านทาง online รวมทั้งเร่งขยายผลการพัฒนา Young Smart Farmer สนับสนุนและบ่มเพาะ Start up ภาคเกษตร เพื่อเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรในอนาคต

ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙)

กลุ่ม Subsistence Farming : ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนเพื่อขยายแหล่งรองรับผลผลิตของเกษตรกร และสนับสนุนให้เกษตรกรที่มีความพร้อมปรับเปลี่ยนเข้าสู่การผลิตแบบ Semi-commercial Farming

กลุ่ม Semi - commercial Farming : ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/วิถีไทย มีการเชื่อมโยงระหว่างตลาดชุมชนและกับตลาดในระดับประเทศ เพื่อขยายแหล่งรองรับผลผลิตของเกษตรกร เสริมทักษะในการเป็นผู้ประกอบการเกษตรอุตสาหกรรมและธุรกิจเกษตรให้แก่เกษตรกร และขยายผลการพัฒนา Young Smart Farmer รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรที่มีความพร้อมปรับเปลี่ยนเข้าสู่การผลิตแบบ Commercial Farming

กลุ่ม Commercial Farming : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง และรวมกลุ่มกันผลิตแบบ cluster โดยยึดหลักการทำน้อย-ได้มาก (Less for More) ส่งเสริมการทำการเกษตรด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการทำฟาร์มในรูปแบบใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงตลาดในประเทศและต่างประเทศ และขยายการซื้อ-ขายผ่านทาง online รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่าย Young Smart Farmer

ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔)

กลุ่ม Subsistence Farming : สร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนเพื่อขยายแหล่งรองรับผลผลิต สร้างความภาคภูมิใจและยกย่องให้เกียรติเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาคเกษตร

กลุ่ม Semi - commercial Farming : ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตทางการเกษตร สร้างเครือข่ายธุรกิจเกษตรให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระหว่างตลาดชุมชนกับตลาดในระดับประเทศ และส่งเสริมการซื้อ-ขายผ่านทาง online พัฒนายกระดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งขยายผลการพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer

กลุ่ม Commercial Farming : ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้รักษาระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของตลาด เพิ่มทักษะและองค์ความรู้ให้เกษตรกรในด้านการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อยกระดับให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ สามารถพัฒนาสู่การเป็น Smart Enterprise รวมทั้งส่งเสริมให้ Young Smart Farmer มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตร

ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙)

กลุ่ม Subsistence Farming : ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต และมีความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร ภาคการเกษตรมีรากฐานที่เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่ม Semi - commercial Farming และกลุ่ม Commercial Farming : ในช่วงสุดท้ายของการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ มุ่งหวังให้เกษตรกรทั้งสองกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart Farmer ทุกคน เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน มีความมั่งคั่ง มีความภาคภูมิใจในอาชีพ และมีเกียรติศักดิ์ศรีในสังคม ภาคเกษตรมีความยั่งยืน เป็นเกษตรสมัยใหม่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่

นอกเหนือจากการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทั้ง ๓ กลุ่มตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น กรมส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรและบุคลากร เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรให้เป็น Smart Officer พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านการเกษตร (Big Data) ปรับระบบการทำงานเข้าสู่การเป็น Digital DOAE โดยมีเป้าหมายสุดท้ายเมื่อสิ้นสุดแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ข้าราชการทุกคนเป็น Smart Officer ทุกหน่วยงานเป็น Smart Office และกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

จากเป้าหมายการพัฒนาและประเด็นมุ่งเน้นในการพัฒนาเกษตรกรแต่ละกลุ่มในแต่ละช่วงเวลา สามารถสรุปสาระสำคัญของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี ในแต่ละช่วงได้ดังนี้

Roadmap การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี

	ปีที่ ๑ - ๕ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)	ปีที่ ๖ - ๑๐ (๒๕๖๕ - ๒๕๖๙)	ปีที่ ๑๑ - ๑๕ (๒๕๗๐ - ๒๕๗๔)	ปีที่ ๑๖ - ๒๐ (๒๕๗๕ - ๒๕๗๙)
Subsistence Farming	• เน้นส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง/ ศาสตร์พระราชา • ใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น • ส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่ตลาดชุมชน • มุ่งการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พึ่งพาตนเองได้	• ส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง • เชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชน • เข้าสู่ Semi-commercial Farming สำหรับเกษตรกรที่มีความพร้อม	• สร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง • เชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชน • สร้างความภาคภูมิใจ ยกย่องให้เกียรติ • ส่งเสริมให้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาคเกษตร	• เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ภาคภูมิใจ และมีความมั่นคงในอาชีพ • ภาคเกษตรมีรากฐานที่เข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Semi - commercial Farming	• พัฒนาศักยภาพ ศพก. และเชื่อมโยงสู่การผลิตในแปลงใหญ่ • เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต • ส่งเสริมการรวมกลุ่ม / Smart Group / เครือข่ายที่เข้มแข็ง • พัฒนา/สร้างช่องทางการตลาดใหม่ ๆ • พัฒนา Smart Farmer/ Young Smart Farmer/ สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทน	• ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน • ใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่ม • เชื่อมโยงตลาดชุมชนและระดับประเทศ • เสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ • เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/วิถีไทย • ขยายผล SF/YSF • เข้าสู่ Commercial Farming สำหรับเกษตรกรที่มีความพร้อม	• สร้างเครือข่ายธุรกิจเกษตรที่เข้มแข็ง • ใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่ม • เชื่อมโยงตลาดชุมชนและระดับประเทศ ซื้อ-ขายผ่านทาง online • ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวไทย • ขยายผล SF/YSF	• เกษตรกรทุกคนเป็น Smart Farmer • เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน มั่งคั่ง ภาคภูมิใจในอาชีพ และมีเกียรติศักดิ์ศรีในสังคม • ภาคเกษตรมีความยั่งยืน เป็นเกษตรสมัยใหม่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่
Commercial Farming	• ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน • ปรับระบบการผลิตเข้าสู่เกษตร ๔.๐ • มุ่งเน้นตลาด Premium /Niche Market ซื้อ-ขายผ่านทาง online • เร่งขยายผลการพัฒนา YSF • สนับสนุน/บ่มเพาะ Start up ภาคเกษตร	• ผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง ผลิตแบบ cluster ยึดหลัก Less for More • ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการทำฟาร์มในรูปแบบใหม่ ๆ • เชื่อมโยงตลาดในประเทศและต่างประเทศ ขยายการซื้อ-ขายผ่านทาง online • สร้างความเข้มแข็ง ขยายเครือข่าย YSF	• รักษาระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่เชื่อถือของตลาด • เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ • พัฒนาสู่ Smart Enterprise • ส่งเสริมให้ YSF มีบทบาทนำในการพัฒนาภาคเกษตร	
องค์กรและบุคลากร	• พัฒนา Smart Officer/ Smart Office • ปรับระบบการทำงานสู่ Digital DOAE • พัฒนาระบบฐานข้อมูล/ Big Data	• ขยายผล Smart Officer/ Smart Office • ระบบการทำงาน/ระบบฐานข้อมูลรองรับการทำงานในยุคดิจิทัล	• ขยายผล Smart Officer/ Smart Office • ระบบการทำงาน/ระบบฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพ รองรับสถานการณ์	• ข้าราชการทุกคนเป็น Smart Officer ทุกหน่วยงานเป็น Smart Office • กรมฯ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรเป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องดำเนินการ และวิธีการดำเนินการ ซึ่งจะทำให้งานส่งเสริมการเกษตรประสบผลสำเร็จ และบรรลุวิสัยทัศน์ตามที่กำหนด ดังนั้น ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ

โดยมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ระยะ ๕ ปี	ระยะ ๒๐ ปี
เป้าหมาย ๑) องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๒๕ ๒) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ๓) เกษตรกรร้อยละ ๑๕ เป็น Smart Farmer ๔) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๘๐	**เป้าหมาย** ๑) องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๘๐ ๒) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ๓) เกษตรกรทุกคนเป็น Smart Farmer ๔) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๑๐๐
ตัวชี้วัด ๑) ร้อยละขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๒) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ๓) ร้อยละของเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ๔) ร้อยละของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็ง	**ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๒) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ๓) ร้อยละของเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ๔) ร้อยละของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็ง

๑.๑ สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

๑) สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขยายผลและเร่งรัดการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และใช้เป็นต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง

๒) ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โครงการหลวง เพื่อพัฒนาอาชีพของเกษตรกรบนพื้นที่สูง

๓) ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาคการเกษตร โดยกำหนดให้เป็นหลักสูตรภาคบังคับของทุก ศพก. และให้มีการถ่ายทอดความรู้/เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินโครงการส่งเสริมการเกษตรและในโอกาสต่าง ๆ

๔) ส่งเสริมศาสตร์พระราชา ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

๑.๒ ส่งเสริมการผลิตเพื่อความมั่นคงด้านอาชีพ

๑) ส่งเสริมอาชีพการเกษตรแก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้

๒) ส่งเสริมการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพการเกษตรเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีความมั่นคงในอาชีพ อยู่ดีกินดี รายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือน รวมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เข้มแข็งและยั่งยืน

๓) ส่งเสริมการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารแก่ครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตเพื่อบริโภค การแปรรูปและถนอมอาหาร เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรมีอาหารบริโภคในทุกสถานการณ์

๔) ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกันในชุมชนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำหรับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านอาหารศึกษา

๑.๓ พัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer

๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer มีความรู้ความสามารถในการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด มีทักษะด้านดิจิทัลและสามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถปรับตัวภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเป็นเกษตรกรต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ

๒) ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer มีการจัดกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการใช้ ICT เทคโนโลยีสมัยใหม่ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนายกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรและเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓) ส่งเสริมยุวเกษตรกร (Farm Youth) ให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร และสนับสนุนการรวมกลุ่มยุวเกษตรกร เสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการเกษตรขั้นพื้นฐาน พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมยุวเกษตรกรสู่ภาคการเกษตร

๔) ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสตรีในภาคการเกษตร (Farm Women) ให้มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ ยกระดับเศรษฐกิจของครัวเรือน มีความมั่นคงด้านอาหาร มีคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการถนอมอาหารและเพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตร

๕) ส่งเสริมเกษตรกรสูงอายุและสนับสนุนผู้ที่เกษียณอายุจากการประกอบอาชีพอื่น ที่มีความสนใจด้านการเกษตร มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ ให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในมิติใหม่ ๆ ในภาคการเกษตร

๖) จัดระบบ ประสาน และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านองค์ความรู้ การบริหารจัดการ และเงินทุน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของ Smart Farmer, Young Smart Farmer และเครือข่าย

๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๑) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง พัฒนาให้มีความรู้และทักษะในการผลิต การแปรรูปผลผลิต เคหกิจเกษตร การบริหารจัดการกลุ่ม ภาวะผู้นำ สนับสนุนให้สามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และเกิดความยั่งยืนของการพัฒนา

๒) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในทุกระดับและพัฒนาให้เข้มแข็ง มีการดำเนินกิจกรรมที่เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันในการประกอบกิจการ และเป็นแกนนำในการพัฒนาการเกษตรของชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและพัฒนาให้เป็น Smart Group สามารถบริหารจัดการกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ และก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เข้มแข็งในอนาคต รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ ต้องมีการปรับปรุงวิธีการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

๔) จัดระบบการพัฒนาองค์กรเกษตรกรทุกประเภทที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน มีการประเมินศักยภาพและจัดระดับเพื่อการพัฒนา พัฒนาฐานข้อมูลองค์กรเกษตรกร จัดระบบการประสานและส่งต่อภารกิจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนายกระดับจากองค์กรเกษตรกรขั้นพื้นฐานสู่การเป็นผู้ประกอบการเชิงธุรกิจ เช่น OTOP วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เป็นต้น

๑.๕ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรของชุมชน

๑) พัฒนาศักยภาพของ ศพก. ให้สามารถถ่ายทอดความรู้และให้บริการเกษตรกร เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับชุมชน เป็นศูนย์กลางการบริการและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นที่พึ่งของเกษตรกรในด้านการเกษตร

๒) จัดตั้งศูนย์เครือข่าย ศพก. เพิ่มเติม และพัฒนาศักยภาพให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อสามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมในทุกพื้นที่

๓) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายคณะกรรมการ ศพก. ทุกระดับให้สามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) จัดระบบการทำงานให้เกิดการเชื่อมโยงกับเครือข่าย/ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ปศุสัตว์ และอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายขอบเขตการให้บริการแก่เกษตรกร

๕) ประสานการทำงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในการพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และการให้บริการแก่เกษตรกร ให้สอดคล้องบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงาน เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรและชุมชน

๑.๖ เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการทำงานในพื้นที่และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) มีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ และการบริหารจัดการแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล โดยเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ รวมทั้งประสานการทำงานกับภาคีและเครือข่ายการทำงานต่าง ๆ

๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ โดยเฉพาะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อเป็นผู้ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ และเป็นแกนหลักในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของนักส่งเสริมการเกษตร มีการจัดระบบการทำงานให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

๓) สร้างความร่วมมือและบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาคีในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมกันพัฒนาเกษตรกรและภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน

๔) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยเฉพาะการวางแผน การจัดทำโครงการ และบริหารจัดการโครงการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และเกิดความยั่งยืนของการพัฒนา

๕) สนับสนุนแผนงาน/โครงการที่เกิดจากความต้องการของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพ ความมั่นคงด้านอาหาร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ระยะ ๕ ปี	ระยะ ๒๐ ปี
เป้าหมาย ๑) การทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืช ๑๐ ล้านไร่ ๒) เกษตรกรร้อยละ ๒๐ ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) ต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๔) เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือนในปี ๒๕๖๔ ๕) เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี **ตัวชี้วัด** ๑) พื้นที่ทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืชเพิ่มขึ้น ๒) ร้อยละของเกษตรกรที่สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และ/หรือเพิ่มผลผลิต ๔) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร ๕) ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปประยุกต์ใช้	**เป้าหมาย** ๑) การทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืช ๔๒ ล้านไร่ ๒) เกษตรกรร้อยละ ๘๐ ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) ต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๔) รายได้เฉลี่ยของเกษตรกร ๓๙๐,๐๐๐ บาท/คน ๕) เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี **ตัวชี้วัด** ๑) พื้นที่ทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืชเพิ่มขึ้น ๒) ร้อยละของเกษตรที่สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และ/หรือเพิ่มผลผลิต ๔) รายได้ต่อหัวของเกษตรกร (บาท/คน) ๕) ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปประยุกต์ใช้

๒.๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการสินค้าเกษตร

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มเพื่อทำการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐาน (Smart Product) มีตลาดรองรับ และเพิ่มอำนาจต่อรองของเกษตรกร รวมทั้งการรวมกลุ่มกันผลิตในลักษณะ Cluster

๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการให้แก่คณะกรรมการแปลงใหญ่ และพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของแปลงใหญ่ได้ด้วยตนเองในระยะยาว

๓) พัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการเชิงธุรกิจและด้านการตลาด รวมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ในเชิงวิชาการ การวางแผน และการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔) ขยายผลแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ และพัฒนาให้เป็น Production Unit สำหรับสินค้าเกษตรสำคัญในแต่ละพื้นที่ มีการจัดระบบเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันและสร้างเครือข่ายกับแปลงใหญ่อื่น ๆ รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานกับ ศพก.

๕) บริหารจัดการการจัดระบบการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานแปลงใหญ่ให้เกิดผลสำเร็จ

๖) ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและทดแทนแรงงานเกษตร

๗) ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำแผนการผลิตและแผนการตลาด ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการเพาะปลูก การสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี จนถึงการเชื่อมโยงตลาด

๒.๒ พัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรสู่ระบบ Smart Farming

๑) ศึกษา รวบรวมองค์ความรู้และรูปแบบการทำการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย พัฒนานักส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้และทักษะ และถ่ายทอดสู่เกษตรกร โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งพัฒนาการทำงานด้านการจัดการฟาร์มให้รองรับการทำการเกษตรรูปแบบใหม่ ๆ ในอนาคต

๒) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและเชื่อมโยงให้เกิดการขับเคลื่อน Smart Farming สู่เกษตรกรรายย่อย โดยเฉพาะ Young Smart Farmer ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อยกระดับการผลิต และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของไทยในยุคดิจิทัล รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้เรื่อง Smart Farming

๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยใช้หลักการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรสำคัญ (Zoning) และใช้แผนที่การเกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ร่วมกับข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยมุ่งส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในพื้นที่เหมาะสม และปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

๔) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้งานวิจัย เทคโนโลยีที่เหมาะสม และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต

๒.๓ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อให้สินค้าได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ เช่น มาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ ฮาลาล รวมทั้งมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และปลูกฝังให้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนายกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดเฉพาะ (Niche Market) โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิต รวมทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ เช่น สมุนไพร โดยเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

๔) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพื่อรองรับสถานการณ์การแข่งขันในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) โดยเฉพาะการผลิตตามมาตรฐาน ASEAN GAP และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ/ระเบียบ และข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับตัวได้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ระยะ ๕ ปี	ระยะ ๒๐ ปี
เป้าหมาย ๑) ผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒) มีช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น **ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาให้มีมูลค่าสูงขึ้น ๒) จำนวนช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร	**เป้าหมาย** ๑) ผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒) มีช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น **ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาให้มีมูลค่าสูงขึ้น ๒) จำนวนช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร

๓.๑ สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๑) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตการเกษตร ทั้งในการแปรรูปผลผลิตเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า (Brand) การใช้ QR Code และระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น

๒) บริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรและเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๓.๒ พัฒนาตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร

๑) พัฒนาตลาดเกษตรกรให้เป็นแหล่งกระจายผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และยกระดับสู่การเป็นตลาดสินค้าพรีเมี่ยม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคที่เกื้อกูลกัน

๒) ประสานและเชื่อมโยงกับธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ในการรับซื้อผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกร เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

๓) ส่งเสริมการทำ Contract Farming และการจำหน่ายสินค้าเกษตรตามชั้นคุณภาพ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

๔) ศึกษา รวบรวมองค์ความรู้ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถติดต่อกับผู้บริโภคได้โดยตรง ส่งผลทำให้เกษตรกรได้รับผลกำไรที่เหมาะสม ผู้บริโภคได้รับผลิตภัณฑ์ที่สดใหม่ และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของสินค้าได้ นอกจากนี้ ต้องมีการพัฒนาการทำงานด้านตลาดสินค้าเกษตรให้รองรับตลาดรูปแบบใหม่ ๆ ในยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

๓.๓ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และขยายงานส่งเสริมการเกษตรสู่ภาคบริการ

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาฟาร์มให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนให้มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน

๒) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรและชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มช่องทางและโอกาสทางการตลาดแก่สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

๓) สนับสนุนให้มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวของไทยและเป็นที่รู้จัก/ยอมรับของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

๔) ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในรูปแบบใหม่ ๆ ในลักษณะของการให้บริการ โดยใช้ความรู้และทักษะด้านการจัดการเชิงธุรกิจ ตามแนวคิด “ทำน้อย-ได้มาก” (Less for More)

๓.๔ เสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทย

๑) เสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของต่างประเทศ เช่น สนับสนุนกิจกรรมแสดงสินค้าในต่างประเทศเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรของไทย และแสวงหาตลาดใหม่

๒) พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรทั้งแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร

๓) รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย ซึ่งนอกจากส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาภาคเกษตรแล้วยังจะเป็นผลดีทั้งต่อเกษตรกร ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม และสังคมในภาพรวม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร

ระยะ ๕ ปี	ระยะ ๒๐ ปี
เป้าหมาย ๑) เกษตรกรมีการทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ๒) เกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๒๕ ๔) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A^+ และ A ร้อยละ ๔๐ **ตัวชี้วัด** ๑) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๒) ร้อยละของเกษตรกรที่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ร้อยละของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๔) ร้อยละของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	**เป้าหมาย** ๑) เกษตรกรมีการทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ๒) เกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๑๐๐ ๔) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A^+ และ A ร้อยละ ๑๐๐ **ตัวชี้วัด** ๑) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๒) ร้อยละของเกษตรกรที่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ร้อยละของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๔) ร้อยละของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

๔.๑ สนับสนุนการทำเกษตรกรรมยั่งยืน

๑) ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่เกษตรกรรม การปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร และการจัดการฟาร์ม เพื่อให้ภาคการเกษตรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร สนับสนุนการใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศการเกษตร และเป็นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตของภาคการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำเกษตรให้เหมาะสม สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการผลิตโดยยึดหลัก Zero - Waste และ Green Economy

๔) ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พื้นถิ่นและฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเกษตร

๔.๒ ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและบริหารจัดการทรัพยากรเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ในราคาที่เหมาะสม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิต จัดหา และใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสารชีวภาพ/ชีวภัณฑ์ เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร โดยส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน โดยใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ เพื่อการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งการจัดการดินและน้ำในไร่นา และการเขตกรรมรูปแบบต่าง ๆ

๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรเรื่องการใช้สารเคมี และส่งเสริมให้เกษตรกรปรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

๔) สนับสนุนการทำงานของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ให้เป็นกลไกหลักของชุมชนในการให้บริการด้านดินและปุ๋ย และพัฒนาเกษตรกรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและการจัดการทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง

๕) สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนในครัวเรือนและชุมชน การผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ สำหรับใช้เองในไร่นา รวมทั้งอนุรักษ์ ส่งเสริมการปลูก และใช้ประโยชน์จากพันธุ์พื้นถิ่นเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต และลดความเสี่ยงในการขาดแคลนปัจจัยการผลิตในระยะยาว

๔.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูพืชอย่างยั่งยืน

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนวางแผนการจัดการศัตรูพืช ตั้งแต่ก่อนการระบาด โดยการติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง

๒) สนับสนุนการจัดการศัตรูพืช โดยใช้การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานให้ครอบคลุมทุกชนิดพืชและครอบคลุมทุกพื้นที่

๓) สนับสนุนการทำงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศัตรูพืชได้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและความเสียหายของผลผลิตทางการเกษตร

๔) ภาครัฐให้การสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการศัตรูพืช เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งจัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการช่วยเหลือเกษตรกรในกรณีที่เกิดการระบาดของศัตรูพืช

๕) สนับสนุนการดำเนินงานการจัดการศัตรูพืชร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ

ระยะ ๕ ปี	ระยะ ๒๐ ปี
เป้าหมาย ๑) ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรร้อยละ ๒๕ เป็น Smart Officer ๒) หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ ๒๕ เป็น Smart Office **ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ที่เป็น Smart Officer ๒) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริม การเกษตรที่เป็น Smart Office	**เป้าหมาย** ๑) ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรทุกคนเป็น Smart Officer ๒) หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ทุกหน่วยงานเป็น Smart Office **ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ที่เป็น Smart Officer ๒) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริม การเกษตรที่เป็น Smart Office

๕.๑ พัฒนาบุคลากรให้เป็น Smart Officer

๑) พัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรให้เป็น Smart Officer ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ ทำงานบนฐานความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง มีทักษะด้านดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

๒) มุ่งเน้นการพัฒนาผู้สอนงาน (Coach) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร และเป็นพี่เลี้ยงแก่บุคลากรรุ่นใหม่ รวมทั้งสร้างทีมงานและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ

๓) พัฒนาความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในวิชาการเฉพาะด้านที่สำคัญหรือจำเป็นในการปฏิบัติงาน สำหรับนักส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) สำหรับพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือและยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) พัฒนาบุคลากรด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างกระบวนการเรียนรู้ในงานประจำและการสอนงานในลักษณะ Learning by Doing พัฒนาทักษะการเป็นนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ มีกลยุทธ์ในการทำงาน และสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕) พัฒนาบุคลากรในแต่ละระดับอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

๖) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และ Application ในการปฏิบัติงาน และให้บริการในรูปแบบ One Stop Service

๗) กำหนดทิศทางการพัฒนาบุคลากรในระยะยาวและมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดคุณสมบัติของ Smart Officer การประเมินและคัดกรอง กำหนดแนวทางการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา โดยนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากรเพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อไป รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการด้านการพัฒนาบุคลากร

๘) สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยสร้างโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน และมีระบบวิธีการทำงานที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว รวมทั้งได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๕.๒ พัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้

๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ส่งเสริมการเกษตร ทั้งในส่วนของเนื้อหาวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อก้าวสู่การเป็น Digital DOAE

๒) พัฒนาระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงวิธีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้สะดวกและรวดเร็ว โดยใช้ Mobile Application และใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนกำหนดให้การขึ้นทะเบียนเกษตรกรเป็นภารกิจประจำ มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การดำเนินงานอย่างเพียงพอ

๓) พัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับและสนับสนุนการทำงานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเชิงดิจิทัล

๕.๓ เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้

๑) พัฒนาการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้ความเข้าใจ

๒) เผยแพร่ผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรและภาคเกษตร

๓) พัฒนาการสื่อสารและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายและงานส่งเสริมการเกษตรแก่บุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกรมส่งเสริมการเกษตรต่อสาธารณชน โดยดำเนินการในเชิงรุกและมีการบริหารจัดการข้อมูลและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์

๕.๔ พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

๑) พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่เกษตรกร

๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมในการปฏิบัติงาน

๓) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร รองรับการใช้งานเชิงดิจิทัล

๔) พัฒนาและจัดระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรและการให้บริการ เพื่อให้สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการให้บริการที่สำนักงาน การให้บริการทางออนไลน์และการเข้าถึงเกษตรกรในพื้นที่ด้วยหน่วยบริการเคลื่อนที่

๕.๕ พัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการ

๑) พัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร T & V System ให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

๒) ปรับโครงสร้างหน่วยงานให้เหมาะสม และพัฒนาองค์กรให้มีความยืดหยุ่น ลดความซับซ้อน สามารถรองรับภารกิจใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับสถานการณ์ และปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

๓) วางแผนอัตรากำลังขององค์กร เพื่อทดแทนกำลังคนที่จะออกจากระบบราชการให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติราชการ

๔) ปรับระบบการจัดทำโครงการและงบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับทิศทางของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสัดส่วนงบประมาณให้กับส่วนภูมิภาคมากขึ้น สนับสนุนโครงการตามความต้องการของเกษตรกรและชุมชน บริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบรายงานและประเมินผลการดำเนินงานให้สามารถแสดงผลสำเร็จของงานในระดับผลลัพธ์ (Outcome) โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนการดำเนินงาน

๕) บริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เสริมสร้างค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจในความเป็นข้าราชการ และสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับถือปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์

๖) เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้กลไกการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศ

๕.๖ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการส่งเสริมการเกษตร

๑) ใช้เครื่องมือส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ เช่น การใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร การวิจัยในงานประจำ (Routine to Research : R๒R) การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการทำงาน โดยใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะของแต่ละงาน เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

๒) สนับสนุนให้มีการพัฒนาเครื่องมือใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเน้นให้เจ้าหน้าที่พัฒนาเครื่องมือ และทดลองใช้ในพื้นที่ รวมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อนำไปขยายผลและเป็นตัวอย่างให้พื้นที่อื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

บทที่ ๔

แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี

แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นการกำหนดกรอบการดำเนินงานในช่วงแรกเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปีอย่างเป็นรูปธรรม เนื้อหาในบทนี้ประกอบด้วย เป้าหมาย และตัวชี้วัดภาพรวมในระยะ ๕ ปี ประเด็นมุ่งเน้นในการพัฒนาภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์ รวมทั้งโครงการและงบประมาณ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในช่วง ๕ ปีแรกของแผนยุทธศาสตร์ฯ

๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัด ระยะ ๕ ปี

เป้าหมาย

๑) องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๒๕
๒) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
๓) เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือนในปี ๒๕๖๔
๔) เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง
๒) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร
๓) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร
๔) ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปประยุกต์ใช้

๔.๒ ประเด็นมุ่งเน้นในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี

	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาศักยภาพองค์กร และใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ
Subsistence Farming	• สนับสนุนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง/ศาสตร์พระราชา • ส่งเสริมการผลิตเพื่อความมั่นคงด้านอาชีพ • พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และเครือข่ายให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรของชุมชน • เน้นส่งเสริมให้เกษตรกรลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พึ่งพาตนเองได้	• ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและปลูกฝังให้เป็นแนวคิดพื้นฐานของการผลิตทางการเกษตร • ส่งเสริมการผลิตโดยใช้พันธุ์พื้นถิ่น	• ส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในตลาดชุมชน • ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภค ที่เกื้อกูลกัน	• ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมยั่งยืน • ส่งเสริมการใช้พันธุ์พื้นถิ่นและฟื้นฟู/อนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนเกษตร • ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	• พัฒนาบุคลากรให้เป็น Smart Officer • พัฒนาระบบฐานข้อมูล/Big Data • ปรับระบบการทำงานสู่ Digital DOAE • เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ • พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office • พัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการ • สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการส่งเสริมการเกษตร

	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาศักยภาพองค์กร และใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ
Semi - commercial Farming	• พัฒนา Smart Farmer/ Young Smart Farmer • เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย และพัฒนาให้เป็น Smart Group	• ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ • เพิ่มประสิทธิภาพลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน • ส่งเสริมการผลิตในเขตที่เหมาะสมตามหลัก Zoning by Agri-Map	• พัฒนา/สร้างช่องทางการตลาดใหม่ ๆ • สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม • ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และขยายงานส่งเสริมการเกษตรสู่ภาคบริการ • เสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทย • พัฒนาตลาดเกษตรกร/เชื่อมโยงกับองค์กรต่าง ๆ ในการรับซื้อผลผลิตของกลุ่มเกษตรกร	• ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม • ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ การใช้สารชีวภาพ/ชีวภัณฑ์ การจัดการการใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และการจัดการดินและน้ำในไร่นา • ส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูพืชอย่างยั่งยืน • ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร • สนับสนุนการทำงานของ ศจช. และ ศดปช.	

	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากล ด้วยงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาศักยภาพองค์กร และใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ
Commercial Farming	• เร่งขยายผลการพัฒนา Young Smart Farmer • สนับสนุน/บ่มเพาะ Start up ภาคเกษตร	• ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทั้ง GAP อินทรีย์ และมาตรฐานอื่น ๆ • พัฒนาศักยภาพการผลิตสู่ระบบ Smart Farming และเกษตร ๔.๐ • ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพื่อรองรับการแข่งขันในการเข้าสู่ AC	• มุ่งเน้นตลาด Premium / Niche Market และเชื่อมโยงกับ Modern Trade • ส่งเสริมการซื้อ-ขายผ่านทาง online	• ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยึดหลัก Zero-Waste และ Green Economy	

๔.๓ แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี

โครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ในระยะ ๕ ปีแรกนี้ โครงการและกิจกรรมการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติงานนี้เป็นโครงการตามแผนงบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีการดำเนินการในปัจจุบัน ซึ่งในอนาคตโครงการต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ทั้งการปรับเปลี่ยนวิธีการ/กิจกรรมการดำเนินงานภายใต้โครงการเดิม การยุบเลิกโครงการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์และไม่สามารถตอบผลสัมฤทธิ์ของกรมส่งเสริมการเกษตรได้ และการจัดทำโครงการใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่จะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ สำหรับโครงการ/กิจกรรม และงบประมาณ ภายใต้แผนปฏิบัติงาน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงโครงการ/กิจกรรม และงบประมาณ

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร										
เป้าหมาย ๑) องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๒๕ ๒) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ๓) เกษตรกรร้อยละ ๑๕ เป็น Smart Farmer ๔) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๘๐					**ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๒) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ๓) ร้อยละของเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ๔) ร้อยละของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเข้มแข็ง					
๑) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๗,๖๒๐ ราย	๒๔.๐๗	๗,๖๒๐ ราย	๒๔.๐๗	๗,๘๕๐ ราย	๒๔.๕๖	๗,๘๕๐ ราย	๒๔.๕๖	๗,๘๕๐ ราย	๗๑๖.๒๖

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๒) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๘๘๒ ศูนย์	๒๓๓.๘๗	๘๘๒ ศูนย์	๒๕๐.๗๑	๘๘๒ ศูนย์	๘๑๕.๒๘	๘๘๒ ศูนย์	๖๕๑.๕๐	๘๘๒ ศูนย์	๗๑๖.๒๖
๓) โครงการพัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	๘,๘๒๐ ราย	๑๔.๐๑	๒๓,๑๔๕ ราย	๘๖.๖๓	๒๓,๑๔๕ ราย	๑๕๘.๐๘	๒๓,๑๔๕ ราย	๑๘๐.๔๘	๒๓,๑๔๕ ราย	๑๘๑.๑๑
๔) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๒,๐๐๐ ราย	๒.๐๐	๘,๐๐๐ ราย	๗.๔๐	๕,๐๐๐ ราย	๕.๒๕	๕,๐๐๐ ราย	๕.๒๕	๕,๐๐๐ ราย	๕.๒๕
๕) โครงการสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๖๑,๔๐๐ ราย	๙๗.๒๗	๖๒,๕๐๐ ราย	๑๑๙.๘๖	๖๒,๕๐๐ ราย	๑๕๒.๗๔	๖๒,๕๐๐ ราย	๑๖๐.๓๘	๖๒,๕๐๐ ราย	๑๖๘.๓๙
๖) โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	๑,๘๐๐ ราย	๓.๓๐	๑,๘๐๐ ราย	๓.๖๐	๒,๐๐๐ ราย	๑.๙๖	๒,๐๐๐ ราย	๒.๑๔	๒,๐๐๐ ราย	๒.๔๑
๗) ขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	๑๗,๖๔๐ ราย	๔๑.๘๓	๑๗,๖๔๐ ราย	๔๑.๘๓	๑๗,๖๔๐ ราย	๘๖.๙๐	๑๗,๖๔๐ ราย	๘๒.๕๑	๑๗,๖๔๐ ราย	๘๑.๗๔
๘) อาสาสมัครเกษตร	๒๐,๐๐๐ ราย	๓๖.๔๙	๑๕,๐๐๐ ราย	๓๔.๓๐	๒๐,๐๐๐ ราย	๓๔.๓๐	๒๐,๐๐๐ ราย	๓๔.๓๐	๒๐,๐๐๐ ราย	๓๔.๓๐
๙) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer	๒,๓๑๐ ราย	๑.๙๖	๒,๖๙๕ ราย	๑.๙๖	๒,๖๙๕ ราย	๓๙.๘๕	๒,๖๙๕ ราย	๓๙.๘๕	๒,๖๙๕ ราย	๓๙.๘๕
๑๐) พัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร ระบบส่งเสริมการเกษตร	๑,๙๐๐ คน	๙.๐๗	๘,๐๗๕ คน	๑๑.๒๖	๘,๐๗๕ คน	๒๔.๙๐	๘,๐๗๕ คน	๒๗.๓๙	๘,๐๗๕ คน	๓๐.๑๓
๑๑) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร	๑๓,๘๖๐ ราย	๒๔.๖๓	๕๒,๒๐๕ ราย	๒๔.๖๓	๔๗,๖๙๕ ราย	๙๘.๘๑	๖๕,๓๓๕ ราย	๑๒๑.๒๑	๖๕,๓๓๕ ราย	๑๒๔.๒๑

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑๒) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางการเกษตร	๒๙,๔๐๐ ราย	๗๐.๕๓	๒๗,๔๐๐ ราย	๗๐.๕๓	๓๐,๐๐๐ ราย	๑๐๗.๔๗	๓๐,๐๐๐ ราย	๑๑๘.๒๒	๓๐,๐๐๐ ราย	๑๓๐.๐๔
๑๓) ส่งเสริมเคหกิจเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน	๒,๓๑๐ ราย	๘.๓๓	๒,๓๑๐ ราย	๘.๓๓	๔,๖๒๐ ราย	๒๘.๖๖	๔,๖๒๐ ราย	๒๘.๖๖	๔,๖๒๐ ราย	๒๘.๖๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม										
เป้าหมาย ๑) การทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืช ๑๐ ล้านไร่ ๒) เกษตรกรร้อยละ ๒๐ ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) ต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๔) เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือนในปี ๒๕๖๔ ๕) เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี					**ตัวชี้วัด** ๑) พื้นที่ทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านพืชเพิ่มขึ้น ๒) ร้อยละของเกษตรกรที่สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ๓) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และ/หรือเพิ่มผลผลิต ๔) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร ๕) ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปประยุกต์ใช้					
๑) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตรข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	-	-	๑๒,๓๐๐ ราย	๑๓.๖๘	๙,๐๐๐ ราย	๑๖.๑๓	๙,๐๐๐ ราย	๑๗.๕๙	๙,๐๐๐ ราย	๑๙.๐๖
๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (มันสำปะหลัง)	-	-	๔๐,๐๐๐ ราย	๑๑๐.๖๑	๔๔,๐๐๐ ราย	๓๔๑.๓๓	๔๘,๐๐๐ ราย	๓๗๒.๓๖	๕๒,๐๐๐ ราย	๔๐๓.๓๙
๓) โครงการส่งเสริมการผลิตพืชตระกูลถั่วเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร	๓,๘๐๐ ราย	๒๐.๕๐	๗,๙๖๐ ราย	๓๒.๑๑	๘,๐๐๐ ราย	๔๐.๕๕	๘,๒๐๐ ราย	๔๔.๖๑	๘,๔๐๐ ราย	๔๙.๐๗
๔) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน	-	-	๒,๕๐๐ ราย	๗.๘๖	๒,๗๕๐ ราย	๑๗.๒๙	๓,๐๐๐ ราย	๑๙.๐๒	๓,๓๐๐ ราย	๒๐.๙๒

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๕) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (อ้อย)	-	-	๔,๗๐๐ ราย	๙.๑๑	๔,๗๐๐ ราย	๑๑.๔๖	๔,๗๐๐ ราย	๑๒.๐๖	๔,๗๐๐ ราย	๑๒.๐๖
๖) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (สับปะรด)	-	-	๒,๒๐๐ ราย	๒.๒๕	๒,๒๐๐ ราย	๓.๒๕	๒,๒๐๐ ราย	๓.๓๐	๒,๒๐๐ ราย	๓.๕๘
๗) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ไม้ผล)	-	-	๑๐,๐๐๐ ราย	๓.๐๐	๑๕,๐๐๐ ราย	๓.๘๖	๒๐,๐๐๐ ราย	๔.๕๐	๒๕,๐๐๐ ราย	๕.๑๔
๘) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (มะพร้าว)	-	-	๑,๖๕๐ ราย	๒.๙๐	๑,๖๕๐ ราย	๓.๕๖	๑,๖๕๐ ราย	๓.๕๖	๑,๖๕๐ ราย	๓.๕๖
๙) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไผ่และหวายแบบยั่งยืน	-	-	๙๒๕ ราย	๑.๒๒	๑,๐๐๒ ราย	๒.๘๖	๑,๐๗๕ ราย	๒.๘๕	๑,๑๕๐ ราย	๓.๑๓
๑๐) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟเพื่อความยั่งยืน	-	-	๑,๐๗๕ ราย	๑.๘๓	๑,๐๗๕ ราย	๓.๒๙	๑,๐๗๕ ราย	๓.๒๙	๑,๐๗๕ ราย	๓.๒๙
๑๑) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร	๓,๐๐๐ ราย	๗.๒๕	๓,๐๐๐ ราย	๘.๒๕	๓,๕๐๐ ราย	๘.๖๖	๔,๐๐๐ ราย	๙.๑๘	๔,๕๐๐ ราย	๙.๕๓
๑๒) โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน	๓๓,๙๗๒ ราย	๑๙๒.๓๕	๑๕,๐๐๐ ราย	๑๔๖.๐๓	๑๕,๕๐๐ ราย	๑๕๓.๓๓	๑๖,๐๐๐ ราย	๑๖๐.๙๙	๑๖,๕๐๐ ราย	๑๖๙.๐๔
๑๓) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	๕๕๑ จุด	๑๒๐.๕๒	๑,๒๐๐ แปลง	๒,๑๙๘.๘๔	๑,๖๐๐ แปลง	๕๐๖.๐๐	๒,๐๐๐ แปลง	๖๑๖.๐๐	๒,๔๐๐ แปลง	๑,๑๗๐.๐๐

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑๔) โครงการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๘๘๒ แห่ง	๑๒.๕๐	๘๘๒ แห่ง	๒๘.๔๐	๘๘๒ แห่ง	๔๑๐.๐๐	๘๘๒ แห่ง	๔๑๐.๐๐	๘๘๒ แห่ง	๔๑๐.๐๐
๑๕) วางแผนและส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำ	-	-	๘๘๒ แห่ง	-	๙๗๐ แห่ง	๒๑.๖๕	๑,๐๖๗ แห่ง	๒๓.๘๑	๑,๑๗๔ แห่ง	๒๖.๑๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด										
เป้าหมาย ๑) ผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒) มีช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น					**ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของผลิตภัณฑ์ขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาให้มีมูลค่าสูงขึ้น ๒) จำนวนช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร					
๑) โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป	-	-	๑๕๔ แห่ง	๙.๐๒	๑๕๔ แห่ง	๙.๔๓	๑๕๔ แห่ง	๙.๔๓	๑๕๔ แห่ง	๙.๔๓
๒) โครงการส่งเสริมและพัฒนา การท่องเที่ยววิถีเกษตร	-	-	๖๓ แหล่ง	๓.๗๑	๗๗ แหล่ง	๙.๑๔	๘๔ แหล่ง	๑๐.๐๕	๙๒ แหล่ง	๑๑.๐๖
๓) โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร (ข้าว) ในวิสาหกิจชุมชน	-	-	๑๘๒ แห่ง	๗๖๐.๕๗	๑๘๒ แห่ง	๒๓.๔๗	๑๘๒ แห่ง	๒๓.๔๗	๑๘๒ แห่ง	๒๓.๔๗
๔) โครงการตลาดเกษตรกร	๗๗ แห่ง	๑๓.๔๖	๗๗ แห่ง	๓๗๖.๐๙	๗๗ แห่ง	๔๒.๙๐	๗๗ แห่ง	๔๗.๑๙	๗๗ แห่ง	๕๑.๙๑

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร										
เป้าหมาย ๑) เกษตรกรมีการทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ๒) เกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร และปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A ร้อยละ ๒๕ ๔) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับ A+ และ A ร้อยละ ๔๐					**ตัวชี้วัด** ๑) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๒) ร้อยละของเกษตรกรที่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและปัจจัยการผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ร้อยละของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๔) ร้อยละของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนที่มีความเข้มแข็ง					
๑) โครงการปรับเป็นเกษตรกรรมทางเลือก	-	-	๑๗,๖๔๐ ครัวเรือน	๒๓.๓๙	๑๗,๖๔๐ ครัวเรือน	๑๐๖.๕๓	๑๗,๖๔๐ ครัวเรือน	๑๐๖.๕๓	๑๗,๖๔๐ ครัวเรือน	๑๐๖.๕๓
๒) โครงการเกษตรอินทรีย์	๕,๐๐๐ ราย	๕๗.๑๓	๕,๐๐๐ ราย	๑๖.๑๔	๒,๒๘๐ ราย	๑๙.๒๐	๒,๕๐๐ ราย	๑๙.๔๐	๒,๕๐๐ ราย	๑๙.๔๐
๓) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และ เกษตรกรรมยั่งยืน	๘,๘๒๐ ครัวเรือน	๓๒.๒๕	๗๐,๐๐๐ ครัวเรือน (๒๑๐,๐๐๐ ไร่)	๖๖.๘๐	๗๐,๐๐๐ ครัวเรือน (๒๑๐,๐๐๐ ไร่)	๙๑.๓๐	๗๐,๐๐๐ ครัวเรือน (๒๑๐,๐๐๐ ไร่)	๙๑.๓๐	๗๐,๐๐๐ ครัวเรือน (๒๑๐,๐๐๐ ไร่)	๙๑.๓๐
๔) โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	๑๔,๐๒๐ ราย	๑๔.๘๑	๑๕,๗๒๐ ราย	๑๖.๘๒	๑๕,๗๒๐ ราย	๑๗.๙๒	๑๕,๗๒๐ ราย	๑๗.๗๑	๑๕,๗๒๐ ราย	๒๑.๖๘
๕) ปรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและ กำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	-	-	๒๖,๔๖๐ ราย	-	๒๖,๔๖๐ ราย	๑๐๔.๐๑	๒๖,๔๖๐ ราย	๑๑๔.๔๑	๒๖,๔๖๐ ราย	๑๒๕.๘๕
๖) ลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดศัตรูพืช	-	-	๑๔,๕๗๐ ราย	-	๑๔,๕๗๐ ราย	๑๔๘.๘๔	๑๖,๐๐๐ ราย	๑๖๒.๖๓	๑๗,๖๓๐ ราย	๑๗๘.๘๙
๗) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต	๘๘๒ ศูนย์	๓๐.๗	๘๘๒ ศูนย์	๔๐.๒๔	๑,๗๖๔ ศูนย์	๑๓๑.๒	๒,๖๔๖ ศูนย์	๑๒๒.๘	๓,๕๒๘ ศูนย์	๑๕๓.๕

โครงการ / กิจกรรม	เป้าหมาย และงบประมาณ (ล้านบาท)									
	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ										
เป้าหมาย ๑) ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรร้อยละ ๒๕ เป็น Smart Officer ๒) หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรร้อยละ ๒๕ เป็น Smart Office					**ตัวชี้วัด** ๑) ร้อยละของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรที่เป็น Smart Officer ๒) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรที่เป็น Smart Office					
๑) โครงการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร	๖.๗ ล้านครัวเรือน	๘๐.๓๕	๕.๗ ล้านครัวเรือน	๑๔๘.๙๐	๕.๗ ล้านครัวเรือน	๑๘๖.๕๐	๕.๗ ล้านครัวเรือน	๑๘๖.๕๐	๕.๗ ล้านครัวเรือน	๑๘๖.๕๐
๒) ส่งเสริมและให้บริการทางการเกษตร	-	๕๖๗.๙๓	-	๕๗๒.๔๐	-	๑,๕๔๗.๗๕	-	๑,๖๔๔.๒๙	-	๑,๗๕๐.๒๒
๓) รายการค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐพัฒนาการเกษตรยั่งยืน	-	๔,๒๕๒.๖๑	-	๔,๑๓๑.๑๑	-	๔,๙๐๕.๙๒	-	๕,๒๔๙.๓๔	-	๕,๖๑๖.๗๙

บทที่ ๕

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้แผนยุทธศาสตร์เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวัง ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย ความชัดเจนของสาระของแผนยุทธศาสตร์ การรับรู้ เข้าใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันของเจ้าหน้าที่ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการส่งเสริมการเกษตรภายใต้ทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ดังนั้นกระบวนการสร้างความเข้าใจ การประสาน และความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องให้สามารถนำแนวคิดและเนื้อหาสาระของแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้เกิดผล เป็นก้าวแรกที่สำคัญที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จได้ โดยจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขั้นตอน/กระบวนการและกลไกการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน แนวทางในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

หลักการ

๑. ขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตร โดยยึดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี เป็นกรอบทิศทางหลัก และแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เกษตรกร สินค้าเกษตร และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๒. ถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยให้จังหวัดเป็นหน่วยดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับชุมชนสู่ระดับประเทศและจากระดับประเทศสู่ระดับชุมชน

๓. เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่และชุมชน

๔. ใช้กลไกและเครื่องมือการส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพโดยกระบวนการสร้างเครือข่ายที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

แนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

๑. สื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับ ให้เข้าใจเนื้อหาสาระ เจตนารมณ์ และจุดมุ่งเน้นของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญ และร่วมผลักดันการดำเนินงานตามกรอบของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสำคัญ มีการกำกับ ติดตามความก้าวหน้า และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ จะต้องร่วมกันกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพิ่มเติม รวมทั้งกำกับการดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๓. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ กับแผนต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบหรือเข้าไปร่วมดำเนินการ

๓.๑ หน่วยงานในส่วนกลาง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และศูนย์ปฏิบัติการใช้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ เป็นกรอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หน่วยงาน หรือยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน เช่น ยุทธศาสตร์รายสินค้า ยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่อง เป็นต้น

๓.๒ สำนักงานเกษตรจังหวัด ใช้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการการทำงานตามแผนดังกล่าว

๓.๓ สำนักงานเกษตรอำเภอ ใช้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอ และแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในขับเคลื่อนแผนดังกล่าว

๔. เผยแพร่แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ แก่หน่วยงานภาคีและเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับนโยบายและในระดับพื้นที่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเชื่อมโยงการทำงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะนำไปสู่การระดมทรัพยากรและบูรณาการการทำงานโดยทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน

๕. ใช้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ เป็นกรอบในการจัดทำนโยบายและแผนงานโครงการประจำปี เพื่อให้มีการขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามและรายงานตามระบบการทำงานปกติประจำ

การติดตามประเมินผล

๑. ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้รองรับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ นอกเหนือจากการรายงานในระดับโครงการ โดยออกแบบระบบให้สามารถนำข้อมูลผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากระบบดังกล่าวมาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. ติดตามผลการดำเนินงานเป็นรายปี และรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน และจัดทำโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. สร้างระบบประเมินผลที่แสดงถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ เพื่อใช้วัดความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรระยะ ๒๐ ปีอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ โดยดำเนินการใน ๓ ระยะ ตั้งแต่ก่อนจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสม ระหว่างการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ และหลังจากการดำเนินการสิ้นสุดแล้ว

๔. กรมส่งเสริมการเกษตรประเมินผลการดำเนินงานด้วยตนเอง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งหน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลาง เพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นกลาง ปราศจากอคติ หรือเลือกปฏิบัติ ตลอดจนเผยแพร่ผลการติดตามประเมินผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและใช้ประโยชน์

บทที่ ๖

นิยามศัพท์

ในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรภายใต้กรอบทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี ให้เกิดผลสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์สำคัญต่าง ๆ ที่ระบุในแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังนั้น ในบทนี้จึงได้จัดทำคำอธิบายความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ รวมทั้งคุณสมบัติหรือเกณฑ์การประเมินเพื่อแสดงถึงความเข้มแข็งหรือความสำเร็จของการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ประกอบด้วย

๖.๑ Smart Farmer

๖.๒ Young Smart Farmer

๖.๓ การจำแนกเกษตรกรในงานส่งเสริมการเกษตร

๖.๔ Smart Farming

๖.๕ Smart Group

- ๖.๕.๑ องค์กรเกษตรกรเข้มแข็ง
- ๖.๕.๒ วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง

๖.๖ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๖.๗ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๖.๘ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๖.๙ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

๖.๑๐ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

๖.๑๑ Smart Office

๖.๑๒ Smart Officer

๖.๑ Smart Farmer

Smart Farmer หมายถึง ผู้ประกอบการเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer ประกอบด้วย ๖ คุณสมบัติ ๑๕ ตัวบ่งชี้ ซึ่งเกษตรกรที่ผ่านการประเมินให้เป็น Smart Farmer ต้องผ่านการพิจารณาตามตัวบ่งชี้อย่างน้อยหนึ่งตัวบ่งชี้ในแต่ละคุณสมบัติ ดังนี้

๑) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่
- ๑.๑) สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาผู้อื่นได้
- ๑.๒) สามารถเป็นจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น

๒) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการได้
- ๒.๑) สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ทั้งจากเจ้าหน้าที่และผ่านทางระบบสารสนเทศและการสื่อสารอื่น ๆ เช่น Internet และ Mobile Phone ฯลฯ
- ๒.๒) มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์วางแผน บริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- ๒.๓) มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้

๓) มีความรู้และเข้าใจในการบริหารจัดการผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)
- ๓.๑) มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ
- ๓.๒) มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้
- ๓.๓) มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Waste Management)

๔) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
- ๔.๑) มีการผลิตที่ได้มาตรฐาน GAP GMP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือการผลิตที่ได้มาตรฐานอื่น ๆ
- ๔.๒) มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือการผลิตที่ได้มาตรฐานอื่น ๆ

๕) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม
- ๕.๑) มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)
- ๕.๒) มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

๖) มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร
- ๖.๑) มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร
- ๖.๒) รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป
- ๖.๓) มีความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร

๖.๒ Young Smart Farmer

Young Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติเป็น Young Smart Farmer มีการบริหารจัดการการเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีการเชื่อมโยงเครือข่าย และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น

หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่เป็น Young Smart Farmer ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการประเมินคุณสมบัติ Smart Farmer โดยกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Young Smart Farmer คือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง ๑๗ - ๔๕ ปี เริ่มต้นทำการเกษตรและเลือกประกอบอาชีพการเกษตรแล้ว มีความรู้มุ่งมั่นตั้งใจ ต้องการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว

๖.๓ การจำแนกเกษตรกรในงานส่งเสริมการเกษตร

ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร การจำแนกกลุ่มเกษตรกรให้ชัดเจนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้สามารถเลือกใช้วิธีการส่งเสริมที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรแต่ละกลุ่ม เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของเกษตรกรและการทำฟาร์มในรูปแบบต่าง ๆ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดกลุ่มเกษตรกรสำหรับใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑) กลุ่ม Subsistence Farming : เป็นเกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อการยังชีพ ซึ่งผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก และผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคนำไปจำหน่ายในตลาดชุมชน ทำการผลิตโดยใช้พันธุ์ ปัจจัยการผลิต และทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ลงทุนน้อย ใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น พึ่งพาธรรมชาติ มีความหลากหลาย และผสมผสานทั้งพืชและสัตว์ จุดมุ่งหมายสำคัญคือการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสร้างความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน เกษตรกรในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่

๒) กลุ่ม Semi-commercial Farming : เป็นเกษตรกรที่ทำการผลิตแบบกึ่งพาณิชย์ โดยผลิตเพื่อการจำหน่ายควบคู่กับการบริโภคภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งเกษตรกรรายบุคคลและที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กร ใช้เทคโนโลยีเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ เชื่อมโยงการตลาดระหว่างชุมชนและตลาดในระดับประเทศ และมีศักยภาพในการพัฒนายกระดับการผลิตเพื่อส่งออกในตลาดต่างประเทศ ตัวอย่างของเกษตรกรในกลุ่มนี้ เช่น เกษตรกรที่เริ่มเข้าสู่ระบบแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

๓) กลุ่ม Commercial Farming : เป็นเกษตรกรที่ทำการผลิตเชิงพาณิชย์ โดยผลิตเพื่อการจำหน่ายเป็นหลัก ทั้งเกษตรกรรายบุคคลและกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่เข้มแข็ง มีการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร ทำการผลิต โดยใช้พันธุ์ดีและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้า บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นผู้ประกอบการ และเชื่อมโยงตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ตัวอย่างเกษตรกรในกลุ่มนี้ ได้แก่ เกษตรกรในแปลงใหญ่ และวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง เกษตรกรที่ทำการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรกรในกลุ่ม Start up เป็นต้น

สำหรับการส่งเสริมและพัฒนายกระดับเกษตรกรจากกลุ่ม Subsistence Farming เป็น Semi - commercial Farming และ Commercial Farming จะพิจารณาจากศักยภาพ ความพร้อม และความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก

๖.๔ Smart Farming

Smart Farming คือ การทำการเกษตรบนพื้นฐานของข้อมูล ความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบกิจกรรมการเกษตรที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้อย่างหลากหลาย รวมถึงการใช้เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการบริหารจัดการกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นการทำการเกษตรแบบแม่นยำสูง (Precision Agriculture) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิต คุณภาพผลผลิต ลดความเสี่ยง ตอบสนองความต้องการของตลาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖.๕ Smart Group

๖.๕.๑ องค์กรเกษตรกรเข้มแข็ง

องค์กรเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน ประกอบด้วย กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์และลักษณะของการรวมกลุ่ม ดังนี้

๑) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร : การรวมตัวของเกษตรกรที่มีการประกอบอาชีพเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต การแปรรูป และการตลาด ตลอดจนเป็นแหล่งรับและเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารการเกษตรในการถ่ายทอดไปสู่เกษตรกรและสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ เมื่อเกษตรกรรวมตัวกันได้แล้วต้องไปยื่นขอจดทะเบียนเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่สำนักงานเกษตรอำเภอ กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนได้

๒) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร : การรวมตัวกันของสตรีในภาคเกษตรในหมู่บ้านภายในตำบลเดียวกันตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป และยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หลักการดำเนินงานกลุ่ม คือ หลักการเรียนรู้ หลักการมีส่วนร่วม และหลักการพึ่งพาตนเอง มีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการกลุ่ม มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มโดยคณะกรรมการระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เขต และระดับประเทศที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อรับความรู้ด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตรและนำไปปฏิบัติในครอบครัว รู้จักการทำงานร่วมกันในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมพัฒนาการเกษตร พัฒนาเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกร พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างสุขให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน

๓) กลุ่มยุวเกษตรกร : การรวมตัวกันของเด็กและเยาวชน อายุ ๑๐ - ๒๕ ปีที่สนใจการเกษตรในระดับหมู่บ้าน ขอจัดตั้งเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรต่อสำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัด เพื่อรับบริการความรู้วิชาการเกษตรและเคหกิจเกษตรจากโครงการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นโครงการอบรมความรู้ที่เหมาะสมกับอาชีพการเกษตรในท้องถิ่น

หลักเกณฑ์การประเมินความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร มีการประเมินศักยภาพใน ๖ ด้าน (ยกเว้นกลุ่มยุวเกษตรกรที่มีการประเมิน ๔ ด้าน) โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดตัวชี้วัดและเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกันในองค์กรเกษตรกรแต่ละประเภท ประเด็นการประเมินทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย

๑) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
๒) การบริหารทุนและทรัพยากร
๓) การจัดการสินค้าหรือบริการ
๔) การพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิกและองค์กร (ยกเว้นกลุ่มยุวเกษตรกร)
๕) ผลประโยชน์ต่อสมาชิก
๖) การให้ความสำคัญกับชุมชน (ยกเว้นกลุ่มยุวเกษตรกร)

การจัดระดับองค์กรเกษตรกรแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับดี	(A)	๗๕ - ๑๐๐	คะแนน
ระดับปานกลาง	(B)	๕๐ - ๗๔	คะแนน
ระดับพอใช้	(C)	๐ - ๔๙	คะแนน

๖.๕.๒ วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง

วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ดำเนินการร่วมกันในชุมชนโดยคณะบุคคลที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล และประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่น้อยกว่า ๗ คน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน และเป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดกรอบการประเมินใน ๗ ประเด็น ได้แก่

๑) ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน
๒) การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
๓) การบริหารตลาด
๔) การจัดการความรู้และข้อมูล
๕) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
๖) การจัดการสินค้าหรือบริการ
๗) ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ในการสรุปผลการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ได้จัดระดับการพัฒนาเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับดี	(A)	๗๕ - ๑๐๐	คะแนน
ระดับปานกลาง	(B)	๕๐ - ๗๔	คะแนน
ระดับพอใช้	(C)	๐ - ๔๙	คะแนน

๖.๖ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง เกษตรกรประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพการเกษตร สามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ ตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีการช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง มีความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นการมองที่ครอบคลุมทั้ง ๔ องค์ประกอบตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก และยังสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงความเข้มแข็งของเกษตรกรรายบุคคล

ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เพื่อลดความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกัน

๖.๗ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับชุมชน และเป็นศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่าง ๆ กับเกษตรกรในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชนในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด

ในการประเมินศักยภาพของ ศพก. ได้กำหนดกรอบการประเมินเป็น ๔ ประเด็นหลัก ๑๔ ประเด็นย่อย ประกอบด้วย

๑) สภาพศูนย์เรียนรู้

๑.๑) สถานที่

๑.๒) บรรยากาศวิชาการ

๑.๓) แหล่งเรียนรู้

๑.๔) ฐานเรียนรู้

๑.๕) หลักสูตรเรียนรู้

๒) เกษตรกรต้นแบบ

๒.๑) ความรู้/ความเข้าใจ

๒.๒) ความพร้อม

๒.๓) ประสบการณ์

๓) การบริหารจัดการ/แนวทางการพัฒนา

๓.๑) คณะกรรมการ ศพก.

๓.๒) ข้อมูล

๓.๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๔) แนวทางการปฏิบัติงาน

๔) การเชื่อมโยงเครือข่าย

๔.๑) จำนวนศูนย์เครือข่าย

๔.๒) การประสานความร่วมมือ

สำหรับวิธีการประเมิน ทีมงานของคณะกรรมการ Single Command ร่วมกันประเมิน โดยแต่ละคนให้คะแนนการประเมินในแต่ละประเด็น และคำนวณคะแนนรวมเฉลี่ยของแต่ละศูนย์ ส่วนการจัดอันดับการพัฒนาของศูนย์ กำหนดเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับดี	(A)	๘๑ - ๑๐๐	คะแนน
ระดับปานกลาง	(B)	๕๑ - ๘๐	คะแนน
ระดับพอใช้	(C)	ต่ำกว่า ๕๐	คะแนน

๖.๘ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มกันในการผลิต การบริหารจัดการ และการจัดการด้านการตลาดร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก มุ่งหวังให้เกษตรกรมีการพัฒนายกระดับและสามารถบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างครบวงจรได้ด้วยตนเองในระยะยาว

๖.๙ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและชุมชนจากภัยศัตรูพืชที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การดำเนินการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เน้นการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร โดยเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ชุมชน และหน่วยราชการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อทำให้เกษตรกรและชุมชนมีความเข้มแข็งในอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีองค์ประกอบการประเมิน ๗ ด้าน ดังนี้

๑) สถานที่

๒) คณะกรรมการบริหารศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๓) สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๔) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

๕) การบริหารจัดการศัตรูพืช

๖) การบูรณาการและสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๗) ประชาสัมพันธ์

การจัดระดับศักยภาพของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับดี	(A)	ช่วงคะแนน	๒.๐๑ - ๓.๐๐
ระดับพอใช้	(B)	ช่วงคะแนน	๑.๐๑ - ๒.๐๐
ระดับปรับปรุง	(C)	ช่วงคะแนน	๐.๐๐ - ๑.๐๐

๖.๑๐ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เป็นเครือข่ายสนับสนุนการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรด้านดินและปุ๋ยในพื้นที่ บริหารจัดการโดยเกษตรกร เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต มีการให้บริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้คำแนะนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเบื้องต้น พร้อมทั้งบริการจัดหาปัจจัยการผลิต เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน มีองค์ประกอบการประเมิน ดังนี้

๑) มีสถานที่ตั้งศูนย์ และอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับใช้ในการดำเนินกิจกรรม

๒) มีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๒๐ ราย และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

๓) มีการจัดประชุมและอบรมให้ความรู้ด้านดินปุ๋ยแก่สมาชิก

๔) มีแปลงเรียนรู้และจุดสาธิตการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

๕) มีการตรวจวิเคราะห์ดิน พร้อมให้คำแนะนำแก่สมาชิก

๖) เกษตรกรสมาชิกมีการนำเทคโนโลยีปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินหรือปุ๋ยสั่งตัดไปใช้อย่างน้อยร้อยละ ๕๐

๗) มีการรวบรวมความต้องการและจัดหาแม่ปุ๋ยให้สมาชิกใช้ตามคำแนะนำ

๘) มีการขยายผลเพิ่มสมาชิกและให้บริการกับเกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิก

๙) มีกองทุน

การจัดระดับศักยภาพของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน แบ่งเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับดีเด่น	(A^+)	มีการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ครบ ตั้งแต่ข้อ ๑ - ๙
ระดับดี	(A)	มีการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ครบ ตั้งแต่ข้อ ๑ - ๗
ระดับพอใช้	(B)	มีการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ครบ ตั้งแต่ข้อ ๑ - ๖
ระดับปรับปรุง	(C)	มีการดำเนินงานไม่ครบเกณฑ์ ๖ ข้อ (ตั้งแต่ข้อ ๑ - ๖)

๖.๑๑ Smart Office

Smart Office หมายถึงหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรและประชาชนในการช่วยเหลือ รับเรื่องร้องเรียน และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

หลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติของ Smart Office ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่

๑) สถานที่

๒) วัสดุอุปกรณ์

๓) ระบบงาน

๔) ผู้ให้บริการ

การให้คะแนนในแต่ละองค์ประกอบของสำนักงาน ทั้ง ๔ ด้าน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

คะแนน ๕ มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระดับที่ดีเยี่ยม มีหลักฐาน เอกสารประกอบถูกต้อง ชัดเจน ตรวจสอบได้ มีการปฏิบัติเป็นประจำ ส่งผลดีต่อองค์กร สามารถเป็นตัวอย่างได้

คะแนน ๔ มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระดับที่ดี มีการปฏิบัติเป็นประจำ มีหลักฐาน เอกสารประกอบ สามารถตรวจสอบได้

คะแนน ๓ มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระดับปานกลาง มีหลักฐาน เอกสารประกอบ

คะแนน ๒ มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระดับพอใช้ เป็นครั้งคราว มีหลักฐานเอกสารประกอบน้อย

คะแนน ๑ มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระดับน้อยมาก ไม่มีหลักฐานเอกสารประกอบ

๖.๑๒ Smart Officer

Smart Officer คือ บุคลากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามสายงานเฉพาะตำแหน่ง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้อื่นได้ และทำงานตามความมุ่งมั่นอย่างเต็มศักยภาพ มีความกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสาบริการ ทำงานเป็นทีม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และมีจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี

การประเมินสมรรถนะของ Smart Officer พิจารณาตามสมรรถนะความสามารถ ๗ ลักษณะ ดังนี้

๑) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา

๒) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม

๓) จิตอาสา/บริการ

๔) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต

๕) ทำงานเป็นทีม

๖) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ

๗) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๕๖. **แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙**. กรุงเทพฯ : ฝ่ายโรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. ๒๕๕๙. **ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)**.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๙. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)**.

จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา. ๒๕๕๘. “เทคโนโลยีฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farms Technology)”. **วารสารหาดใหญ่วิชาการ**.ปีที่ ๑๔ , ฉบับที่ ๒, กรกฎาคม - ธันวาคม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)**. แหล่งที่มา : http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๖๐. **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)**.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

ภาคผนวก

คำสั่งกรมส่งเสริมการเกษตร
ที่ ๓๒๗/๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

.....

ตามคำสั่งกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ ๑๑๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในระยะยาวแล้ว นั้น

เนื่องจากมติที่ประชุมผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๒ จังหวัดราชบุรี ให้ปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว ประกอบกับองค์ประกอบของคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ยังไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงขอยกเลิกคำสั่งข้างต้น และให้ใช้คำสั่งฉบับนี้แทน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. นายประสงค์ ประไพตระกูล	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรคนที่ ๒	ประธาน
๒. นางกุลฤดี พัฒนะอิ่ม	ผู้อำนวยการกองแผนงาน	รองประธานคณะทำงาน
๓. นายวุฒิชัย ชิณวงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มเกษตรชลประทาน กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร	คณะทำงาน
๔. นายสุชาติ อ่อนดำ	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท	คณะทำงาน
๕. นางศันสนีย์ เกษตรสินสมบัติ	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	คณะทำงาน
๖. นางสาวปริญญารัตน์ ภูศิริ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการพิเศษ กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
๗. นางอัษฎางค์ นาคบรรพ์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๘. นายธนศักดิ์ วิวัฒนวานิช	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร	คณะทำงาน
๙. นางจันทิมาภรณ์ ศรีมงคล	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวจุฬาภรณ์ นกสกุล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย	คณะทำงาน

๑๑. นายมงคล ...

๑๑. นายมงคล อธิกุลวงศ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	คณะทำงาน
๑๒. นางสาวศิรินทิพย์ พรหมเกตุ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กองพัฒนาเกษตรกร	คณะทำงาน
๑๓. นายวีรยุทธ สมป่าสัก	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวรัตนา ไตรยวงค์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ กองการเจ้าหน้าที่	คณะทำงาน
๑๕. นายรุ่งศิริ ประสงค์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	คณะทำงาน
๑๖. นางสาวปัทมาภรณ์ คงธนกฤตกร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	คณะทำงาน
๑๗. นายมานิต ลาเกลี้ยง	นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ สำนักงานเลขานุการกรม	คณะทำงาน
๑๘. นายสุธีร์ ชัยประเดิมศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองแผนงาน	คณะทำงาน
๑๙. นางสาวปรางทิพย์ บุญกล่ำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองแผนงาน	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวอรุณี สุขน่วม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองแผนงาน	คณะทำงาน
๒๑. นายวรวุฒิ ทาอุโมงค์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองแผนงาน	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวละคร มูลแวง	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน กองแผนงาน	คณะทำงาน และเลขานุการ
๒๓. นายสุรชาติ นิลตา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองแผนงาน	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นางสาวสลิษา หนูจินดา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองแผนงาน	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

๑. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๒. ดำเนินการ ...

๒. ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ
๓. เผยแพร่และสร้างการรับรู้แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรฯ
๔. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายสมชาย ชาญณรงค์กุล)
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

(นางกุลกุดี พัฒนะอิ่ม)
ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร

มารุต ร่าง/พิมพ์

ตรวจ

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พิมพ์ที่ : บริษัท นิวธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด
จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม
ตุลาคม ๒๕๖๐